ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5040 — 2/15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1902 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ — 12 ՁԷՄԱԶԻ ԻԼ ԱԽԸՐ 1320 — ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5040

درعلیه‌ده غلطه‌ده ﴿ آره‌وك ﴾ غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ. 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրք.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ. 20

ՅԱՐԹՈՒՆԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

ԿԷԹ

Կեդրոն. Վարչութեան Խառն Ժողովը գումարուեցաւ անցեալ չորեքշաբթի, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։ Ուսումն. եւ Տնտես. Խորհուրդներն ալ նիստ ունեցան անցեալ շաբթու, իրենց սովորական օրերուն. իսկ Կրօն. Ժողովի գումարումը թողուած է վաղուան։

Ժողովական հարք այս անգամ օրակարգին մէջ պիտի դնեն կրօնական կարեւոր խնդիրներ, եւ հարկաւ ստիպողութեան կարգով պիտի ուղեն հեղհեղեալ լուծում տալ դիզուած խնդիրներուն, որոնց մէջ առաջին կարգին վրայ կը դրուի Ս. Սահակայ մատուռ–գամբարանին չինութիւնն ու Տիրապէտքիրի համբաւաւոր ամպարշտութիւնը,— առաջինը դժբախտ եւ երկրորդը բարեբախտ խնդիրներ իրենց օրաձգման մէջ, ու երկուքն ալ կախուած մնացած՝ Կրօն. Ժողովի քմահաճոյքէն։ Կարծեմ թէ Ս. Սահակ ինքը կամաց կամաց պիտի հրաժարի մեր կրօնական հարց նախաձեռնութեամբ ըլլալիք մեծարանքէն, եւ հաւանական է թէ Տիրապէտքիրի սրբապիղծ արարքին հեղինակներն ալ խորհած են արդէն... երկու տուի արմաւ զրկել Կրօն. Ժողովի դիւանին, որպէս զի անուշ չահամ քաղաքականութեամբ խնդիրը ինքնին փխրի։

Այսպէս կը խորհին թերեւս հոն, Տիրապէտքիր. բայց հոս հաստակաց նախանձախնդրութիւնը առաքինական համբերութեամբ կը սպասէ վաղուան Կրօն. Ժողովի դատաստանին, ուր Հայ. Եկեղեցին դատախազ կը ներկայանայ ընդդէմ ամպարշտութեան հեղինակներուն, եւ անոնցմէ խստութեամբ անոնց պատժուիլը կը պահանջէ իր նուիրական աւանդութեանց ու սրբութեանց աւանդապահ Ժողովէն,— բնականաբար եթէ քննութեանց տեղեկագիրը փախուստի ելք չէ թողած ամբաստանեալներուն։ Ամէն պարագայի մէջ բացարձակ արդարութիւն, ահա ինչ որ կը պահանջուի Կրօն. Ժողովի դատաստանէն։

* *

Ուսումն. Խորհուրդը անցեալ շաբթու յորդորական մը ընդունեց իր հասցէին։ Սիրայր, որ լուրջ դրող մէն է, դիտել կուտայ թէ Խորհուրդը այլեւս ձեռք քաշած է Ուսուցչաց Օգնութեան Մտնուկին նպաստ ճարելու աշխատութենէն, որով Մտնուկը գրեթէ դատարկ մնալով՝ դէթ առ այժմ յոյս չի տար ծառայելու իր նպատակին, որ է կարօտ ուսուցիչներու օժանդակել նիւթապէս։ Սուրհանդակի յօդուածագրին դիտողութիւնը իրաւացի է, որովհետեւ իրողութեան վրայ կը կայանայ. բայց հացէն սխալ է... ի բարեբախտութիւն Ուսումն. Խորհրդին, որ իր պարտքը կատարած է այս բարենպատակ գործին մէջ մինչեւ յետին նշանախեց։ Սիրայրի դիտողութիւնը ուղղուելու էր Մտնուկի Հոգաբարձութեան հասցէին, որ բացարձակ տէր է գործին այն օրէն ի վեր որ Բաղ. Ժողովը վաւերացուց Օգնութեան Մտնուկի Կանոնագիրը, զոր Թուի թէ տեսած չէ Սիրայր։ Զկայ յօդուած մը այդ կանոնագրին մէջ որ նոր պարտք մը դնէ Ուսումն. Խորհրդին վրայ։ Դիտենք արդէն թէ 2. Յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, Խորհուրդը պարտաւոր է դիմում ընել Կ. Պոլիս գտնուող բոլոր կրթական պաշտօնեաներուն եւ դրամական նուէր մը խնդրել անոնցմէ, մանաւանդ վճարելի, Մտնուկին առաջին դրամագլուխը կազմելու համար. Խորհուրդը այս պարտքն ալ կատարեց եւ՝ իբր 30 ոսկւոյ գումար մը հաւաքելով յանձնեց ամիսներ առաջ Մտնուկի Հոգաբարձութեան։ Ուրեմն Ուսումն. Խորհրդի ուրիշ բան չի մնար ընելիք, բայց միայն սպասել իր նախաձեռնութեամբ հաստատուած գործին արդիւնաւորման։ Ասոնցմէ ոչ մէկ ուսուցիչ կարօտ ընէ այդ Մտնուկին, բայց վերջապէս փախքելի է որ Մտնուկն ալ ժամ առաջ ի վիճակի ըլլայ կարօտ ուսուցչին նպաստելու։

* *

Միւս կողմէ, արդար ըլլալու համար, պէտք է ըսել թէ Հոգաբարձութիւնը փութացած է ակէ առաջ դիմում ընել Ս. Պատրիարք Հօր եւ խնդրել որ արտօնութիւն տրուի իրեն՝ ընդ հովանաւորութեամբ Նորին Սրբազնութեան վիճակահանութիւն մը կազմակերպել ի նպաստ Օգնութեան Մտնուկին։ Վիճակահանութեան առարկան պատրաստ է արդէն, Այվազովսքիի մէկ գեղեցիկ նկարը, որ նուիրուած է դաշարեալ Դպրոցասէր Տիկնաց ընկերութեան նախկին անդամուհիներէն։ Հոգաբարձութիւնը վստահ է այս վիճակահանութեամբ ամբողջացնել 300 ոսկւոյ «անձեռնմխելի» դրամագլուխը, որուն գրեթէ $^2/_3$ մասը պատրաստ է արդէն, մի միայն Ուսումն. Խորհրդին եւ ուսուցիչներու նուիրատուութեամբ հայթայթուած,— բաց ի 3 մէճիտի գումարէ մը՝ զոր ինքնայօժար նուիրած է ուսումնասէր ոք։ Բնտ Կանոնագրին, 300 ոսկւոյ դրամագլխին գոյանալէն յետոյ պիտի սկսի Հոգաբարձութիւնը նպաստ տալ կարօտ ուսուցիչներու, սահմանեալ տրամադրութեանց համաձայն։

Պատրիարքարանի մնտուկին ալ տարեկան նպաստի գումար մը պարտի վճարել Օգնութեան Մտնուկին, ինչպէս նշանակուած է Կանոնագրին մէջ, «որչափ որ կը ներէ Պատրիարքարանի ելմտական վիճակը.» եւ Հոգաբարձութիւնը այս մասին ալ դիմում ըրած է, դարձեալ ամիսներ առաջ, եթէ չեմ սխալիր։

Իսկ երբ Սիրայր կը յաւելու ըսել թէ «Յաջողութեան իբր անհրաժեշտ պայման պէտք է, սակայն, որ պաշտօնական մարմինները սրտովին փարին (Օգնութեան Մտնուկի արդիւնաւորման) գործին, պէտք է որ կատարեալ անկեղծութեամբ հարկ եղած միջոցներուն դիմին, հանրային հոգածութիւնը գրգռելու համար,» աւելորդ է ըսել թէ կատարելապէս համաձայն եմ իրեն։

* *

Բայց արդեօք Սիրայր մեղմոց մը գիտէ՞ ցոյց տալու Ուսումն. Խորհրդին՝ որ ազատ ուսուցչութիւնը թաղականութեան խուշանդանքէն։ Եթէ գիտէ եւ ընդոր կը բերէ յայտնել հրապարակաւ, Խորհուրդը չնորհապարտ կը մնայ իրեն բոլորով սրտիւ։ Ինչ միջոց կը խորհի, օրինակի համար, որպէս զի Ուսումն. Խորհուրդը կարենայ գանձել Գաղղիական Թաղ. Խորհրդէն՝ հրաժարեալ ուսուցչի մը ունեցած պահանջը, որ քննուած ճշդուած էր մէկ տարի առաջ, եւ որուն վճարումը յանձնարարուած էր Ս. Պատրիարք Հօր պաշտօնագրով իբր կէս տարի առաջ։ Այդ պատուարժանը, որ կարկառելով կարկառելով՝ հիմայ ալ կարկատան չի բռներ, իր այս տարուան անկածութեան մէջ, կամ թերեւս անոր համար իսկ, կը ժոլ ճակատաբաց անասատել Պատրիարքական հրամանին եւ բերնի համով մարսել ուսուցչին իրաւունքը։ Իր այս անպատուարժան ընթացքին օրինակ կ'առնէ Դասբէ–Փէշայի Թաղ. Խորհուրդը, որ իր կարգին փորձ կ'ընէ ճաշակել ուսուցչի մը կէս ամսականը,— ցաւելով թերեւս որ չէ կրցած ամբողջ ամսականին մաղթանք կարդալ։ Եւ ասոնց նման կան տակաւին ուրիշներ, եւ այս ուրիշներուն նման ուրիշ շատեր, որոնք իրենց պաշտօնութեան մէջ իրրեւ թաղական պակաս մը թողած կը համարին իրենք զիրենք, եթէ չյաջողին կոլ տալ կրթական աշխատաւորի մը դէթ մէկ շաբաթականը։ Ասանկ թաղականներու դէմ ինչ կը խորհի արդեօք Սիրայր,— ամենէն գործնական տեսակէտն։

Ս.ՐԼԻՏ

ՆՕԹԵՐ

Տիրապէտքիր իր քրիստոնէական դաւանանքներու բաղմազանութիւնովը, եւ յարանուանական ու ազգայնական կրօնական–հաստատութիւններու խնդրոյմամբ կարելի է միայն Հալէպի հետ բաղդատել։ Երկուքին տարբերութիւնը, սա է միայն, որ Հալէպ, այդ յարանութիւնները քաղաքը, կրցած է իր հաստատութիւններուն մէջ դնել շատ աւելի՝ քեղաշուք վեհութիւն, մինչ Տիրապէտքիրի չէնքերը հնութեան մնացորդներ կը մնան, որմփակերու ընդ մէջ։ Կրօնաւորներու տարազի պէսպիսութիւն մը դիտուած ու աչքառու իրողութիւններուն մէջ առաջինը կը մնայ, հանդէպ այն ուղտերու չղթայաւորումին, որոնք այդ Սօխոյ ծայրը գտնուող վաճառական քաղաքին սպառողներն են, եւ որոնց երթեւեկի շարքը կ'երկարի մինչեւ խորերը անապատին։ Որովհետեւ չմոռնանք ըսել թէ Տիրապէտքիրի ընդարձակ կուսակալութեան այդ կեդրոնը, կեդրոն է նաեւ ամբողջ կուսակալութեան վաճառականութեան։

Տիրապէտքիր ինքն իր մէջ ցուցադրուած տեսարան մը չունի բնաւ. տեսութեան հորիզոնը կը կորուի տուներու իրարու մօտիկ բարձրացած քարէ պատերէն. պէտք է ամէն կողմ այցելես լուն քաղաքը, բուն կեանքը տեսնելու համար։ Պարսպին վրայէն դիտուած ատեն հարթ տուներու երկար շարք մը միայն պիտի կրնաս տեսնել, կարծես իրարու կպած, որոնց վրայ դրուած թախտեր քեզի կը պատմեն քաղաքին գիշերի կեանքը, որ տուներէն դուրս այդ բաց օդին տակ կը նիրհէ, տուներուն մէջ հեղձամահ ըլլալու երկիւղէն։

Մարդ, սակայն, այդ միօրինակութիւնը կը մոռնայ, երբ փոխադրուի քաղաքին միւս կողմի ժայռերուն վրայ, ուրկէ Շաթի աւազուտը կը դիտէ։ Բարձունքէն աչքդ կ'ընդգրկէ տեսարան մը, ծառուղիներու, պարտէզներու, դիւղերու, աւազներու եւ ջուրի, որուն վերի կողմը կը միրռուտի Մարմրոնի ճամբուն վրայ երկարաձգուած բազմականը կամուրջով, եւ վարի կողմը կը մարմրի ծառաստաններու տուներէն մէջ։ Ակալատը Սրբերպլի առջեւէն չարունակ կոր եւ ուղիղ գծերով կը կարէ գետին ողմուտ հոսանքը, քաղաքին եւ հանդիսպակայքին միջեւ միութեան դիծ մը ձեւացնելու համար։ Եւ սեւի՝ ու ճերմակի պուտերը, որոնք քառակուսի փոսեր կը ձեւացնեն աւազին դիրքը, կ'ամբողջացնեն տեսարանը այդ գեղեցիկին, ուրիկ չի կշտանար աչքդ։

* *

Հայ եկեղեցիները իրենց դիրքով ու շքեղութեամբ ճաշակաւոր եւ գեղեցիկ են. դպրոցական շէնքերու խեղճութիւնը աչքի զարնող իրողութիւններէն մէկն է։ Ս. Կիրակոսի բակը՝ պէտք չէ մոռնալ, թէ պանդուխտաղքաքներու բացօդեայ օթեւանումն է. անգործութիւնը հոն կենդանի պատկեր մը կը գծէ սալարկին վրայ օրն ի բուն ընծանած մարմիններով։ Մեծ մասամբ հուժկու մարդեր, որոնց անգործ ընկողմանումը ամէնէն դէշ տպաւորութիւնը կ'ընէ դիտողին վրայ։ Այդ պատկերը մեծցուցէք ուղածնուդ չափ, եւ հայ համայնքին դէպի տեղական–թեմական գործերը ցուցադրած անտարբերութիւնը պիտի ունենաք աչքերնուդ առջեւ։ Եթէ մարդկութիւնը նկատենք մարդերու դասդասած մը, անջատ ինքնութիւններով պէսպիսուած, պէտք է խոստովանիլ թէ Տիրապէտքիրի մէջ մերձենալ չտեր այդ մեծ դի գանգուածին տորաբաժանումներն են սոսկ, իրենց անհատականութիւնը կորսնցուցած moléculeներ, որոնք կը լողան կեանքի ովկէանին մէջ, աղտաղտին ջուրու ճճիներուն պէս։ Ու ատոնցմէ դուրս, չատ քիչերն են, ցանցառ բացառութիւն մը կազմող։ Ասիկա նկատողութեան առնելով հանդերձ, պէտք է խոստովանիլ, թէ Տիրապէտքիրցին աւուրեսաւոր մէն է բառին լուն իմաստով։

Իր կրթական վիճակին վրայ մասնաւոր յօդուածով մը արդէն խօսած ըլլալով, հոս նոր բան մը չպիտի աւելցնենք այդ մասին։ Միայն ընդհանուր առմամբ պէտք է խոստովանիլ թէ Տիրապէտքիրի հայ համայնքը դաստիարակութեան եւ զարգացման սաղմնային վիճակին մէջ կը գտնուի դեռ։ Շեշտուած զարգացում մը չկայ բնաւ, բացի արհեստէն ու վաճառականութենէն։ Ինչ որ եղած է ակէ տասը–հինգ–քսան տարիներ առաջ հանդէպ կրթական զարգացման ցոյց տուած դիրքը, այն կը մնայ հիմա ալ, ընդհանուր ժողովրդական վերաբերումը։ Ակէ տարիներ առաջ ամերիկացի բժիշկ մը ըսած է. «Տիրապէտքիրի մէջ կոյր կիներու յանձնուած է երկու կարեւորագոյն պաշտօնեներ, մանկաբարձութիւն եւ ակնաբուժութիւն։» Այդ միւնոյն դիտողութիւնը պիտի կրկնենք մենք ալ այդ կիներու մէջ, հաշուելով ժողովրդական տարազով կնամարդի այրերն ալ, պայմանաւ որ մանկաբարձութիւն եւ ակնաբուժութիւն զուգընթացնք, անոնց անհրաժեշտ արդիւնքն եղող մանկակրթութիւնն ու պայծառատեսութիւնը։

* *

Քահանաներու կողմէ շատ աղքատ է Տիրապէտքիր. ոչ թէ քանակով, որովհետեւ անոնցմէ 5–6 հատ կան հրապարակի վրայ, այլ որակով։ Ի բացակայութեան Առաջն. Տեղապահի, Փոխանորդ մը վայելեցնէք հոն, ընկի Հաղբօցի Տ. Յովհ. քահանայ Շահինեան։ Խուռացած, մօրուք մը կախ տուած իր ծնօտէն, եւ մէկ կողմով տկարացած իր հաշմանդամ մարմինը կը փուէր բաղմոցին վրայ, աչքերու նայուածքի մը արիւնոտ ցայտքը ցնցուղելով իրեն դիմացինին։ Իր կեանքին պատմութիւնը ամէնուն բերանն է հոն։ Եկեղեցիին մէջ գանակոծուած, Փիլիպպոս եպիսկոպոսի վրայ քենիկ ըզրկուած ու յետոյ իր գործերուն, եւ իր դեղծումներուն քննութիւնը Խորէն եպիսկոպոսի յանձնուած։

Ս. Կիրակոսի պարզուկ քահանաներուն չարքէն Տ. Գրիգոր քահանայ Հէքիմեանը միայն կրնայ իր վրայ արդարացնել կոչում մը, իր գիտակցական արժանիքովը, եւ իր սահմանած պարտաւորութեան հանդէպ ըստ բաւականին արժանաւորութեամբ, որ անհրաժեշտ պէտք մէն է ամէնուն համար։

Տ. Շահինի այդ կաթուածահար վիճակը աչքիս հանդէպ պատկերացած ատեն, չեմ կրնար չյիշել այն Երիզացի ընծայացուն, որուն քահանայութիւնը մերժուեցաւ մի միայն իր մասին չդոյութեան պատճառաւ։ Ահա քահանայ մը, որ իր մարմնին կէսը կորսնցուցած է, առանց քահանայ ութենէն զրկուած մնալու։

* *

Տիրապէտքիրի ժողովուրդը դուարթ է իր տեսակին մէջ։ Իր կեղտաուռ կլիման, տաք բնաւորութեան մը տէրը չինած է զիրենք։ Ընկերական կեանքի պայմանները, եւ անոնց ըմբռնման ծիծաղկոտ կազմուածքը օժտած է զիրենք տէրը դառնալու սրտի մը, որ կրնայ իբրեւ ամուր հիմ ծառայել կրթական դրուագներով զարդարելու իր ամբողջութիւնը։ Սակ սակայն չի նշանակեր թէ համաբաւոր սրիկաներ ալ գոյութիւն չունենան իր մէջ։ Երկու դասակարգն ալ կրնան իրենց բռնած դիրքին համեմատութեամբ մրցիլ իրարու հետ, իւրաքանչիւրը իր չրջանակին գոյնով ու համբաւով չաւելուած ըլլալուն համար։ Սրիկայ բառը պարկիչա Տիրապէտքիրցիներու բերանին մէջ ամէնէն աւելի կը գործածուի իր յատկանշական իմաստով, երբ անի կը նեռուի անոր ենթականերու հասցէին։ Շատ քիչ բացառութեամբ, ամէնուն ճակատին կամ դէմքին վրայ հետք մը թողած տոմմիներու եւ դիմակներու ծփուն ծիծաղն մը մը ճանչին իրարու մօտենալով, ի ձայն փողերու եւ շարժուն լուսապակներու։

Ցանկարծ պոզոսան լուսաւորուեցաւ։ Կարելի էր մինչեւ հեռուները նշմարել ծառերուն ստուերը, որոնք վարդագոյն բուստի փոխուած էին՝ Պէնկալեան լոյսերու հրդեհումով։ Մասէնայի հրապարակը ծիրանի գոյն մը առաւ։ Բարեկենդանը, նոյն ինքն Բալչինէլը, ալեծուփ ամբոխին մէջէն կը յառաջանար փառաւորապէս, առաջնորդութեամբ հետիոտն ու հեծեալ ծառաներու, եւ չրջապատուած ցատքռտուն Արլըքէշներէ, պարող Բիէրէթներէ եւ դեղեւկոտ Բիէրոներէ. եւեւէն կու գային Բասանարներ, որոնք կը կաղային իրենց գաւազաններուն կրթնած։ Բալչինէլ մեծփոր, կուզ, իր ծանր սրունդները մեքենական քայլերով կը վերցնէր ու իր լուսաւոր գլուխը կը խոնարհէր, չողչողուն իր ոսկեթել ու արծաթահիւս տարազին մէջ։ Բալչինէլ կը յառաջանար, տիւռ ծիծաղով մը բարեւելով մաղնիցած ամբոխը։

Բալչինէլին ետեւ կը նշմարուէր ահագին բաղմութիւն մը, բաղմերանգ ու այլազան։ Տրոյիոյ պատերազմին մէջ նշանաւոր հանդիսացած ձիուն չափ խոշոր եւ տուներուն առաջին յարկ հասնելու չափ բարձր, մաղոտ ուղտ մը, դանդաղութեամբ կը յառաջանար անիւներու վրայէն, իր անհեթեթ գլուխը օրորելով։ Իր կուռակէնին վրայ, որ սարահարթի մը վերածուած էր, երեք դեղանի աղջիկներ, լանջքերնին հոլանի, որովայնի պարը կը կատարէին։ Ուղտին չուրջը կը գտնուէին էշերու վրայ հեծած խափչիկներ ու Մաւրիտանուհիներ, որոնք իրենց ձգաթմբուկները կը զարնէին։

Բաղաբար թռչունի նմանող ծպտուններ ըրած էին ոմանք, սեւ մազերներ հագած, փեռաբաղարդ խաւաքարտներով ծածկուած ու երկայն եւ դիւրաթեք վիդեր ձեւացուցած։ Ելեկտրական լոյսերով չողչողուն սայլի մը մէջ կը դտնուէին ձերմակ արջի ծպտումով դիմակաւորներ, որոնք կը կատակէին պարուհիներուն հետ։ Սայլին իւրաքանչիւր ցնցումին, պարուհիներուն կաղէ չրջաղդեստները պակաձեւ վեր կը բարձրանային, վարդագոյն արուեստներ երեւան հանելով։ Խաւարքտով ծածկուած եւ հրեշի ծպտուններով մարդիկ կը յառաջանային յոխորտագին։ Ատոնց ամէն տեսակը կար. հսկայ չլիներ, քուէյքը աղանդաւորուհիներ, ածուխի պարկեր դրած գլուխնին, կարկանիներ, կանաչ ալսորտակ ունեցող մանուկներ, որոնք խոշոր ծծակներ դրած էին բերանին։ Ցնոյ եկաւ ծաղիկներու սայլը, ճշմարիտ պարտէզ մը չողչողացուած կիներու, որոնց հոլանի ուսերուն եւ կուրծքերուն վրայ կը փթթէին վարդեր, կակաչներ, մանուշակներ, երեցուկներ. անդին կոկոնները նմանող աղջնակներ կային փոքր մանչերու հետ, սեղմիրաններով պնդած կուրծքերնին, կանաչ ըղէզներու պէս։

—Օ՜հ մը արձակեց Ռօզ, բարեկենդանի այդ բազմերանգ տողանցումը դիտելով։

(Շարունակելի)

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (11)

ՌՕԶ–ՎԻՒԹՈՐ–ՄԱՐԿՐԻԹ

ՆԻՍԻ ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԸ

Դ

Այս խորհրդածութեանց վրայ՝ ուխտքիի գաւառի մէն ալ կուլ տուաւ, ինչ որ տարբեր դարձուածք մը տուաւ իր ոչ–բանասաստեղծական մտածումներուն։

Ժաք սկսաւ պէնէտիքթին խմել։ Սրտի յանկարծական փլգկում մը ունեցաւ։ իրեն այնպէս թուեցաւ թէ սիկառը քաղցր էր ու բերնին մէջ կը հալէր։ Ցէրմօնի կը բացատրէր թէ ինք, ինչպէս կ'ըմբռնէր կեանքը։

—Պէտք չէ տաղտուկ զգալ կեանքէն, կ'ըսէր Ժաք։ Երբոր զգամ թէ կը տաղտկանամ, մէնոց մը կը խորհիմ մտախոհութիւնս ցրուելու եւ զբօսնելու...։

Ժաք ուրիշ աւելի յատկանշական բառ մըն ալ փնտռեց, բայց չկրցաւ գտնել ու ընդանցական խոկումի մը մէջ թաղուած, կրկնեց.

—Մտախոհութիւնս կը ցրուեմ։

Ցէրմօն որ ահռելի կերպով կը ճանճռանար միշտ, թեթեւ յօրանջում մը զբսպեց։ Սակայն Թալէվ դերկոմսը Պոռէլէրն ուսանաւորներ կ'արտասանէր Ռօզի, որ զարմացկոտ դէմք մը առած էր։ Դերկոմսը կը մրմնջէր. «... Այդ աչքերը լոյսով լեցուն... անոնց ադամանդային չողերը... Ու ես անոնց դերին եմ... հոգիիս զարթօնքը...» Բայց դերկոմսը միաձեռն եղաւ իսկոյն. իր ձեռքը Ռօզի վերարկուին տակ անհետացած էր։ Ցէրմօն որ զանոնք կը դիտէր, կարծեց թէ մանկամարդ կինը պիտի ընդդիմանար, բայց այնպէս չեղաւ. Ռօզ դայթակղութեան վախէն ու Պուրկոնեի դիմին ազդեցութենէն արբշիռ, իր ձեռքը ձգած էր դերկոմսին ձեռքին մէջ, որպէս զի անիկա յանդուգն չարժումներ չընէ։ Բայց այդ չօչափումը երկար չտեւեց։ Ռօզ ընկրկելով գոչեց.

—Կը լսէ՞ք նուագածութիւնը։

Վարը, ատաղին ամբոխը, մայթերուն վրայ խնուած գոռոզակութեան ոգի մը կ'արձակէր սարսռագին, հետեւակազօրքի անցքը դիտելով։ Գլուխներու հոծ խառնիճաղանձէն կը բարձրանային բացագանչութիւններ, տակուած իւղի ձայնին պէս խեղդուկ ու ճզրտացող։ Ցէրմօն ոտքի ելաւ եւ Ժաքի հետ պատուհանին առջեւ փութաց։ Ուրիշ պատուհան մըն ալ բացուեցաւ, ուր դիտելու գացին Պ. Պ. Զավալուքօ, Լըվընէն եւ Սքուանսօթ։ Այս վերջինը ըսաւ.

—Շամանեան չիլ մը կորե՞մ սա խոչոր մարդուն դլխուն վրայ, որ ճիշդ պատուհանին տակ կը գտնուի։

Բայց արհամարեց այդ խաղը ընել ու գոռացաւ թքնելով պատուհանին տակ գտնուող մարդուն վրայ։

Շչուկ մը բարձրացաւ։ Նուագածութեան ու ամբոխին հնամ աղմուկին մէջ լսուեցաւ սա բառը.

—Բարեկենդան, բարեկենդան։

Ջահեր, դրօշակներ, կարմիր, կապոյտ, դեղին գոյներու փողփողում մը,

ԱՐԵՒԵԼՔ
ԱՐՏԱՔԻՆ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

Ծաղիկ օրաթերթին տեղւոյս երբեմնի թղթակիցը, Վարժապետեան Մամիկոն, միւնոյն օրաթերթին 7 յունիս թուականի 370րդ համարին մէջ կը գրէր, ի միջի այլոց, թէ

1. Կարնոյ ընիկ ուսուցիչները դուրսէն եկող ուսուցիչներուն ընդ ակամբ կը ցաւին։

2. «Անցեալ տարի ալ ուսուցչի այս կենսական կարօտութիւնը դոյութիւն ունէր։ Առաջնորդ եւ Ուսումնական Խորհուրդ բաւական դիմումներ ըրին հոս ու հոն. Պոլիս՝ Նաթանեան Մարկոս էֆ.ին, Տիրապէտքիր՝ Սրապեան Պետրոս էֆ.ին, եւ դեռ ուրիշներու հետ բանակցութիւններ կատարուեցան, բայց անպայծ պատճա՞ռ, որովհետեւ թոշակի մասին չկրցին համաձայնիլ. յոյժ ընական բան մը, փափաքիլ կարող ուսուցչի (այսինքն՝ տեսուչի, եթէ չենք սխալիր, քանի որ խընդիրը տեսուչ մը ունենալու չուրջը կը դառնար ու կը դառնայ, ո՛չ թէ ուսուցչի) եւ չյօժարիլ գոհացուցիչ ամսական տալ, անյաջողութենէ զատ ի՞նչ արդիւնք կրնայ ունենալ։»

Նոյն թղթակիցը, նոյն օրաթերթին 6 օգոստոս թուականի 421րդ համարին մէջ այս անգամ կը գրէ, ի միջի այլոց. «Կը յիշենք սակայն որ անցեալ տարի չկրցաւ Ուսումնական Խորհուրդը համաձայնիլ Մարկոս էֆ. Նաթանեանի հետ, որովհետեւ տասը–տասերկու ոսկի ամսական պահանջեց. չատ էր արդեօք Նաթանեանի պէս փորձառու եւ կարող մէկուն համար։»

Պահ մը ընդունինք թէ Պ. Թղթակիցն անկեղծ է մինչեւ հոս, սակայն եթէ ո՛չ խելագարութեան, դէթ լեզուագարութեան հետեւանք միայն կարելի է նկատել հետագայ իր կցկտուր բառերը. «Բայց... Սանասարեանները կրնա՞ն հաճիլ, գաղտնիքը հոս է անուշա։»

Ի՞նչ ըսել կ'ուզէ այդ տիրացուն։ Եթէ չոլինականութիւն կը քարոզէ, ատոր հաւատացող ապուշները սակաւաթիւ են բարեբախտաբար, նոյն իսկ Կարնոյ մէջ։ Եթէ իր Վահան անուն զաւակը Սանասարեանի մէջ լրը ձրիավարժ ընդունիլ տալու մասին իր ստորագրած աղաչագրին ապարդիւն մնալը չարժանիթ կը համարի, ուրեմն ցած ոխապահութեան հետեւանք են Կարին հասած օրէն մինչեւ Տրապիզոն մեկնած օրը իր ըրած բոլոր յաչագկոտութիւնները. իսկ եթէ կը նկրտի իր անձնական ամնչան չահուն համար եւ իր առած հրահանգներուն համաձայն՝ անգոյ գժտութեան որոմներ ցանել Կարնեցիներուն, Սանասարեանցիներուն, Առաջնորդարանի ու վարժարաններու պաշտօնեաներու եւ հասարակ բոլոր ընթերցողներուն միջեւ, ցաւալի է խոստովանիլ թէ ապուժամ են այդ չարաչահ հնարքները, վասն զի, թէպէտ Պ. Վարժապետեան ջանահնար կ'ըլլայ հասկցնելու իբր թէ Սանասարեանցիները համակիր չըլլային Մ. Նաթանեան էֆ.ի պաշտօնավարութեան, սակայն բացարձակորէն կը ստէ իրողութիւններու հանդէպ, քանի որ,

Ս. Նաթանեան էֆէնտին ակէ քանի մը տարի առաջ Վանէն Պոլիս երթալուն առթիւ այցելից Սանասարեան վարժարանը, լաւ ընդունելութիւն գտաւ, եւ եթէ չենք սխալիր, իր կրած ոչ–աննպաստ տպաւորութիւնները Պոլսահայ մամուլին միջոցաւ հրապարակեց գոհունակորէն։

Բ. Սանասարեանի վարչութիւնը ընաւ երբեք վնասակար չի համարիր այն պարագան՝ ուր ձեռնհաս տեսուչ մը արդեւնաբերպէս անօրինէր Կարնոյ հայ վարժարաններուն գործերը. այլ ընդհակառակը, շատ օգտակար կը համարի այս պարագան, մանաւանդ որ մինչեւ ցարդ կարկի եղած աջակցութիւնը խնայած չէ, ասդին կողմէ եղած չենքի զոհողութեան հանդէպ, Արծնեան վարժարանին ուսուցիչներ հայթայթելով, իսկ Հռիփսիմեանց վարժարանին ի նպաստ ներկայացուցիչներ տալով եւ Սանասարեանի ուսուցիչներն արտօնելով որ ձրիաբար դասախօսեն հոն։

Դ. Սանասարեանի տեսչութիւնը շարունակ սիրալիր յարաբերութիւն մշակած է հայ վարժարաններու տեսուչներուն հետ, պարագայ մը՝ որուն կրնան վկայել Կարնոյ մէջ յառաջնորդական պաշտօն վարող Ս. Պատրիարք Հօրմէն սկսեալ մինչեւ Տ. Զաւէն Ծ. վարդապետ։

Դ. Մինչեւ ցարդ Կարնոյ վարժարաններուն մէջ պաշտօնավարող տեսուչներուն ընտրութեան գործին մէջ, ոչը արդեւք յարուցուած է Սանասարեանի տեսչութեան կողմէ, որ օրէնքը միջամտութեան իրաւասութիւն կ'ընծայէ այս վերջինին, որ իր վիթօն կամ հաճութիւնը տայ ընտրական գործողութեան պահուն, որո՛ւ կողմէ եւ ինչո՛ւ համար պէտք է եղեր Սանասարեաններուն հաճութեան դիմում ընել,— չենք գիտեր, մանաւանդ որ մեր սակաւ խելքը չի զօրեր այս տեսակ բաներու... Մեր գիտցածը սա է թէ Կարնոյ ազգ. վարժարաններուն մէջ մինչեւ ցարդ պաշտօն վարող Տեսուչներուն — առանց բացառութեան — զաւակները դաստիարակուած են ու դեռ կը դաստիարակուին Սանասարեան հաստատութեան մէջ, ու պատրաստ էինք յանկանէ յանուանէ մի առ մի յիշատակել այդ սաներն ու իրենց ծնողքները, եթէ փափկանկատութիւնը թոյլատրէր մեզ։ Վերջապէս,

Ե. Ինչպէս յիշեալ թղթակիցն ալ կը խոստովանի վերեւ, Նաթանեան, Սըրապեան, Եւայլն, էֆէնտիներուն հետ եղած բանակցութիւններուն ապարդիւն մնալը վերագրելի է միմիայն եւմտացոյցի անձկութեան, ո՛չ թէ այս կամ այն մտացածին պատճառներուն, որոնք բորբոսած ուղեղներու մէջ կրնան գոյութիւն ունենալ։

Մեր խօսքը վերջացնելէ առաջ, անկեղծօրէն ու լրջօրէն խորհուրդ պիտի տայինք Վարժապետեան Մամիկոնի, որ

1. Դէթ այսուհետեւ խելաբերի ու ըղդուչանայ այսպիսի ապերասան բանսարկութիւններ ընելէ։

2. Լաւ է նաեւ բան սորվի, որպէս զի կարենայ օգտակար բաներ գրել։

3. Տրապիզոնի մէջ ալ, ուր կոչուած է ուսուցչական պաշտօն վարելու, չենք գիտեր, մանաւանդ որ մեր սակաւ խելքը չի զօրեր այս տեսակ բաներու... Մեր գիտցածը սա է թէ Կարնոյ ազգ. վարժարաններուն մէջ մինչեւ ցարդ պաշտօն վարող Տեսուչներուն — առանց բացառութեան — զաւակները դաստիարակուած են ու դեռ կը դաստիարակուին Սանասարեան հաստատութեան մէջ, ու պատրաստ էինք յանկանէ յանուանէ մի առ մի յիշատակել այդ սաներն ու իրենց ծնողքները, եթէ փափկանկատութիւնը թոյլատրէր մեզ։ Վերջապէս,

Ե. Ինչպէս յիշեալ թղթակիցն ալ կը խոստովանի վերեւ, Նաթանեան, Սըրապեան, Եւայլն, էֆէնտիներուն հետ եղած բանակցութիւններուն ապարդիւն մնալը վերագրելի է միմիայն եւմտացոյցի անձկութեան, ո՛չ թէ այս կամ այն մտացածին պատճառներուն, որոնք բորբոսած ուղեղներու մէջ կրնան գոյութիւն ունենալ։

Մեր խօսքը վերջացնելէ առաջ, անկեղծօրէն ու լրջօրէն խորհուրդ պիտի տայինք Վարժապետեան

տեւի այն ընթացքին որուն հետեւեցան կարնոյ մէջ, այսինքն խանութներուն չբնչ, խելքին վեր զրպարտու թիւն չբնչ, ամենայն ինչ զրպարտուած է գերման կայսրութեան պարունակած բոլոր ժողովուրդներուն դէմ։ այն մեծ հրապարակը ուր կը բաղձանայ Վիլհելմ Ա.ի արձանը, Պիզմարքի ու Մոլթքէի պատկերներուն մէջտեղը, վայելչապէս զարդարուած է։ Անկէ էր որ այս առաւոտ ճամբայ ելայ օտար սպաներու կառավարմամբ եւ լրագրի միւս թղթակիցներուն հետ որոնք բազմաթիւ են։ մանաւանդ Անգլիացիները որոնք հրաւիրեալներ տնանել կը յուսային, բայց յուսախաբ եղան։ Մեզի համար հիւրասիրած կարգուած գերման սպաները միշտ քաղաքավարութեամբ ու հանդիսաւորութեամբ կը վարուէին մեզ հետ։ Գրեթէ հազարապետը մեզմէ իւրաքանչիւրին մասնաւոր քարտէս մը տուած էր։ ռազմափորձերուն համար որոշի նշաններով։ Այդ քարտէսը ուսումնասիրելու բաւական ժամանակ ունեցանք, վասնզի կառավարմը երկու ժամէն գնաց մինչեւ ռազմափորձերուն վայրը՝ դիտուն քիլոմէթրի հեռաւորութիւն մը։ Արդէն ամապարելու ալ բան մը չկար։ Երկիրը ալեւոր դաշտ մըն է, երբեմն մարգագետին, երբեմն մշակուած հող, եւ հոս ու հոն անջատուած ջուրի ընդարձակ աւազաններէ եւ ուղեւիններու փոքր անառներէ։ Թէպէտ գիւղին մէջ կեցանք, ուր պիտի հրամանատարութիւնները՝ Վիլհելմ կայսեր հօրեղբայրը՝ Ալպրեխտ իշխանը, երկայնաձգակ, մարմնեղ եւ ռազմականան պէսերով, ուսական վերարկուի մը մէջ փաթթուած, Լորտ Ռոպերթս զոր ամէն ոք իրարու ցոյց կու տար հետաքրքրութեամբ, նիներ ու փոքրասակ։ դէմքը կարմիր է ապիտակ պեխերով զարդարուած։ Նշանաւոր արտայայտութիւն մը ունին դէմքին գիծերը։ Հասակը կատարելապէս ուղիղ է, թէեւ տարիքը ճոճանաւնին մօտեցած ըլլայ։ սեւ հագուստ մը հագած է, միակոնց կը կրէ եւ փղոսկրէ երանակալով խորոր սուր մը։ Այդ է կորովի ու նրբավարիա երեւոյթով այն մարդը որ յաղթեց պարզամիտ ու վիսական Բոնեին։ Լորտ Ռոպերթսի քով կեցած է Մրենչ զօրավարը, որուն սրաբաշարժ ձիաւորները ազատեցին Բիմպրլին։ Միջահասակ է, սպիտակավուն պեխերով, քիչ մը խորոր դէմքով եւ դէմքի հեղհեղամարդ արտայայտութեամբ։ արունգնները աղեղաձեւ մտած են մոկերուն մէջ։ սեւ միակգիներու պէս։ Սպաներու խումբին մէջ տեսայ «խաքի» համազգեստով զարթավարի ոգեր ընակիչներ հազգարդի երեւոյթով։ ատոնք նեղ քանթաղոն ու լայն բանկոն հագած եւ թաղեայ գլխարկ դրած էին։ ուրիշ Մէքքիկլէն կամ Գուէնոս-Այրէսէն եկողի երեւոյթը ունէին։ Հարցուցի եւ իմացայ թէ ամերիկեան սպաներ են նոր տեսակէ։ Դիտեցի թէ անոնց գլխարկին շուրջը երկու կարգ ոսկեգոյն երիզներ կային եւ բանկոնակներուն տակէն ալ սուր մը կ'երեւայ։ Վերջապէս մեծ հանոյք ալանեցի նշմարելով թնդանօթաձգի տարազը Գերլիքի ֆրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդին։ Նեղէլ հազարապետին, երկայնահասակ, նուրբ, վայելչաձեւ, որ երեկ։ ուրնէ ի վեր ինձի առաջնորդութիւն կ'ընէ ամենամեծ հանոյակատարութեամբ։ Թաղամարտերուն այսօրուան մասը հեծելազօրքերու ճակատամարտ մը էր միայն։ Գերմանիոյ արանչքէն բանակ մը կը քալէ Գերլիքի վրայ. ատոր դէմ կ'ելլէ Ֆրանքֆորթի առէնս կեցած բանակ մը։ այդ է ծրագիրը։ Երկու բանակներուն իւրաքանչիւրը կազմուած է երեք զօրաբաժիններէ. առաջինին կը հրամայէ Լեկնից զօրավարը եւ երկրորդին Սթուլնաքէր զօրավարը։ երկու կողմէ երեսուն հազար հոգի կան։ Դիւրին մօտակայ բարձունքներուն վրայէն կրցայ հետեւիլ ճակատամարտին որ բաւական մութ երեւցաւ ինծի։ Հեծելազօրքերը համբաներուն վրայ միշտ արագութեամբ կ'երթային, կամ բլուրներէն վեր կ'ելլէին, ատոնք նիրակաւորներ էին, սեւ հիւսարներ ուժեղ ձիերու վրայ նստած։ Պահ մը թնդանօթներն ալ ուժ տուին անոնց։ բայց բուսական դիմադրութեամբ կը գործէին։ թնդանօթաձիգները, ինչպէս Ֆրանսայի մէջ կ'ըլլայ, զգաստներու քիչ մը ետին կը գետեղուէին, որպէս զի պատասխարուին։ Տեսայ նաեւ գործիք մը որ Ֆրանսայի մէջ չի գործածուիր. խորտնկէցը, ներկայ եղայ անոնց կարգի դրուելուն, բայց հարուած չարձակեցին, որով չկրցայ տիրդ զաղափար մը կազմել։ Կը յուսամ վաղը աւելի տեղեկութիւն ստանել եւ աւելի ընդարձակ խօսիլ անոր մասին։ Այդ խորտնկէցները միակ առանձնայատկութիւնը կը կազմեն գերման բանակին, որ թրանսականին պէս հեծելանուրդներ, օդապարիկներ եւայլն ունին։ Դիտելի իրողութիւնը այն է թէ ռազմափորձերուն ներկայ ըլլալու համար հեռաքրքիրներու բազմութիւն եկաւ։ Ֆրանսայի մէջ, այդ տեսակ պարագաներու մէջ, զինուորները կը պաշարուին քաղաքացիներէ, կիներէ, գիւղացիներէ եւ այլն որոնք անհամար կառքերով կը ժամանեն մեծ թիւով։ Նոյն իսկ եթէ ամենէն հեռու գտնուին ան հրաձգանի մէկ անկիւնը ըլլայ, բաղմաթիւ անձեր հոն կը փութան մի միայն իրենց հաճոյքին համար, դիտելու համազգեստները, զինուորները։ շուրջը պտտելու, թնդանօթներու որոտումը լսելու, եւ սուիներու փայլատակումէն հրապուրուելու. հաս այդ տեսակ բան չկայ։ Թուսիոյ մէջ ալ միեւնոյն բանը դիտած էի։ Պատճառը ժողովուրդին անտարբերութիւնն է թէ իշխանութեանց կողմէ արտօնութիւն չտրուիլը, չեմ գիտեր։ մեզի համար այդ տարբեր վիճակ յատկանշական է ու ալքի զարմանք։»

Գերլիցի, 9 սեպտ.— Գերման ռազմափրձերուն ներկայ գտնուող անգլիացի սպաները, երկ, Գերլիցի մէջ ներկայ գտնուեցան ի պատիւ իրենց տրուած սեղանի մը անձնապահ զրաֆպատ զինուորներուն սպաներուն կողմէ։ Վիլհելմ կայսեր բոլոր օտարազգի հիւրերը, այս առաւ. ռազմափրձերու վայրը գացին՝ Օպրա գետակին մօտ, Ֆրանսէպուրգի ու Բոգէնի նահանգներուն սահմանագլուխին վրայ։

—Թայմզին կողմէ ռազմափրձերուն ներկայ գտնուող թղթակիցը կը հետոգրէ թէ պատնէրուած է իրմէ հերքել Գերլիցի լրագիրներուն հրատարակած տեսակցութիւնները, որոնց մէջ կարգ մը գաղափարներ կը վերագրուին Լորտ Ռոպերթսի զոր բնաւ չէ յայտնած։

ՊՈՒԷՐ ԶՕՏՍԵՐԸ

Կապոյտ տետրակ պոէր պեսերու եւ Պ. Զեմարդենի տեսակցութեանց մասին.— Պոէր պեսերուն յայտնած բաղձանքները.— Պոէր պեսերուն Լա Հէ ժամանումը։

Լոնտոն, 10 սեպտ.— Պոէր զօրավարներու վրայ խօսող Կապոյտ Տետրակը այս առաւ հրատարակուեցաւ։ Օգոստոս 20ին, պոէր զօրավարները կը գրէն Պ. Զէմպրլէնի, ունկնդրութիւն խնդրելու համար անկէ, որպէս զի վիճարանին իրենց երկրին ու ժողովուրդին համար ամենամեծ կարեւորութիւն ունեցող խնդիրներու վրայ։ Օգոստոս 21ին, Պ. Զէմպրլէն կը պատասխանէ, ըսելով թէ կը փափաքի տեսակցիլ պոէր զօրավարներուն հետ, Նիիհերիսլ շրջանարին մէջ։ Այս վերջինները ընդունած չըլլալով, Պ. Զէմպրլէն Լորտ Ռոպերթսի հետ որոշեց ընդունիլ զանոնք գաղթային պաշտօնական մէջ։ Ժամանակի կորուստ չպատճառելու համար, Պ. Զէմպրլէն տեսա. Զին խնդրեց պոէր զօրավարներէն պարզել իրենց այն ամէն խնդիրները, որոնք կ'ուզէին վիճարանութեան ենթարկել։ Սեպտ. 3ին, պոէր զօրավարները յայտնեցին իրենց բաղձանքները որոնք հետեւեալներն էին.— 1. Կատարեալ ներում այն անգլիական հպատակներուն համար, որոնք պատերազմին մասնակցած են, ինչպէս նաեւ ներում ամէն այն անձերուն, որոնք գաղտնակ հեռասպնդումի ենթարկուած են պատերազմի առնն կամ անոր վերաբերեալ արարքներու մասին։ 2. Հատուցումի եւ նպաստի տարեկարգի քանակութիւնը, օգնութեան հասնելու համար Պոէրներու այրիներուն եւ որբերուն, ինչպէս նաեւ այն Պոէրներուն որոնք չկրնան մարել իրենց օրապահիկը։ 3. Հաւասարութիւն անգլիական եւ հոլանտական լեզուներու գործածութեան եւ դատարաններու մէջ։ 4. Հաւասար պատասխանութիւններ նախկին հանրապետութեանց այն ամէն անգլիական ու պոէր հպատակներուն եւ անոնց ընտանիքներուն մէջեւ որոնք անձնատուութեան պայմանները կատարած կամ որոշադիր են կատարելու։ Այդ իրաւունքներուն մէջ կայ նաեւ հարաւային Աֆրիկէ դառնալու փափաքողներուն հոն երթալու իրաւունքը։ Անմիջական կերպով արձակել պատերազմական գերիները, անոնց պէտքերը հոգալով։ 5. Նախկին հանրապետութեանց պաշտօնատարներուն վերահաստատումը իրենց պաշտօններուն մէջ կամ փոխարինութիւն։ 7. 1901 օգոստոս 7ի յայտարարութեան համաձայն դրաւուած կամ ծախուած ագարակներուն մէջ վերահաստատում իրենց տերերուն։ 8. Փոխարինութիւն այն ինչերուն համար, որոնց տիրացած են անգլիական իշխանութիւնները։ 9. Վճարում նախկին հանրապետութեանց օրինաւոր պարտքերուն, մէջն ըլլալով նաեւ պատերազմին ատեն կնքուած փոխառութեանց պարտքերուններ։ 10. Զբաղում այն որոշման, որուն համաձայն, կ'առաջանկուի Թրանսվալէն մաս մը անջատել պարկի վերատկոնը Շան-զ Եիդէի մէջ պտոյտ մը կատարեց։

—Շանը, այս օր, կէսօրին Ֆոնթենպլոյ հասաւ՝ տասերկու հեծելազօրքերու ուղեկցութեամբ։ Պաշտօնական ընդունելութիւն չեղաւ։ Շանը առանձին ճանկէ եւ բոլոր պոյտ գնաց եւ այցելեց բոլոր որմնները՝ որուտ բացատրութիւններուն մեծ հետաքրքրութեամբ ունկնդրելով։ Ցեղոյ դարաստանին մէջ կառքով պտոյտ կատարեց եւ իրիկուան վերադարձաւ։

ՄԱՐԹԻՆԻԹԻ ԱՂԷՏԸ

Պատօնական հեռագիր մը.— Հիւսիսային մասին պարպոիլը.— Կայսաններ.— Վերջին բորբոնեան զոհերը։

Բարիզ, 10 սեպտ.— Ֆրանսայի զաղթային նախարարը, երէկ առաւ Մարթինիքի կուսակալէն սեպտ. 6 թուական հեռագիր մը ստացաւ՝ ծանուցանող թէ ամէն միջոց ձեռք առնուած է՝ մէկ կողմէ կղզիին հիւսիսային մասը պարպելու եւ միւս կողմէ փախստականները Մարթինիքի հարաւային մասերը պատապարելու։ կառավարութեան սեպհական եւ կամ անհատներու կողմէ նուիրուած հողերու մէջ։ Դիտական խումբը, որուն պիտն է Պ. Լաքրուա, մինչեւ որ Մարթինիքի ժամանէ, միայնոյն դիտարան մը հաստատելու համար, վասնզաւոր չրջանակէն դուրս կայմներ ստնմանուելը են ստերկոն-զինուորներու հսկողութեամբ, պատրիրելով անոնց որ մեծ խոհեմութեամբ գործեն։ Մօր-Թրոմի եւ Աժուբա-Պոյնտոնի մէջ գտնուած դիակները կ'այրուին։ Վիրաբոյները Ֆոր-սը-Ֆրանսի մէջ կը դարմանուին։ Թէ տեղացի եւ թէ եւրոպայի այն բնակիչները որոնք օգոստոս 30ի բորբոքումէն կրցած էին ազատիլ, կ'ըսեն թէ վիզոյը գտնուողները եւ դուռները բաց մնացած տուներու մէջ եղողները մեռած կամ վիրաւորուած են։ իսկ անոնք որ գոց տուներու մէջ էին, ապրելու սաքութեան մէջ մնացեր են մեծ դժուարութեամբ չունչ առնելով։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼԱՆՏՐԷՆՕ, 13 սեպտ.—Գեր-Վուռալարիչը, 25 ոստիկան-զինուորներու եւ 150 զինուորներու աչակցութեամբ, նոյնէն ձեռնարկեց դոցկու Սէնթ-Լուրիի մոլորակներուն վարժարանը։

ԳՐԻՍՔ.—Պատժական դատարանը հաբիւր Ֆր.ի տուգանքի դատապարտեց Պ. Կրէքը, որոյնմն գործադրութիւնը յապաղելու պայմանով։ Դատարանը միայն նպատողութեան առաւ՝ զարոյին դուռները բանալու պաշտն ունեցող դարբինին վրայ ազատղութիւններ նետելու իրողութիւնը։

ՐՈՇՏԱՄ.—Սաքսոնիոյ թագաւորը հոս հասաւ։ Կայսարանին մէջ ընդունուեցաւ Վիլհելմ կայսեր եւ իշխաններուն կողմէ։ Երկու վեհապանուններուն միջեւ փոխանակուած ողջոյները չատ սիրալիր էին։

ԳԵՐԼԻՆ.—Լորտ Ռոպերթս եւ անգլիական միւս սպաները Անգլիա ուղեւորեցան։

ԱԹԷՆՔ.— Ռոսիկանութիւնը ծանոյց քանի Գուլկաներու որոնք Գիրէնն ցամաք կնած էին, անմիջապէս հեռանալ։

—Նեռն Ասթի կ'ըսէ թէ Ցունաստանի թագաւորը Բորէնհալի մէջ պիտի ստորագրէ Երեկ. Ժողովին լուծման հրամանագիրը։ Նոր ընտրութիւններ պիտի կատարուին նոյեմբեր 15ին կամ 23ին։

ԲԱՐԻԶ.—Կը ծանուցուի թէ Ֆրանսայի ծովային նախարարը որոշեր է եռանձնել՝ նաւաբաժիններու վերին հրամանատարներուն վերաբերեալ հրամանագիրները։

—Պարսից Շահը 5000 ֆր. նուիրեց Բարիզի աղքատներուն համար։

ԼՈՆՏՈՆ.—Կը հաստատուի այն լուրը թէ Ալեքսանդրա թագուհին առանձին պիտի երթայ Բրէյնհակ, վասն զի Տանիմարքայի կլիման չատ ցուրտ է նուազարոր թագաւորին համար։

—Ֆրէնչ զօրավար հրամանատար պիտի կարգուի Ա. զօրաբանակին։

—Անգլիական քանի մը լրագիրներ, Սպանիոյ ու Ֆրանսայի միջեւցման եւ Իտալիոյ հետ վերջերս գոյացած համաձայնութեան վրայ խօսելով, կ'ըսեն թէ այդ դաշնակցութեանց նպատակն է Անգլիոյ դիրքը ուժարանել Միջերկրականի մէջ եւ թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը պարտաւոր է հոգել։

ԲԱՐԻԶ.—Ինգիրպուրգի Գրանսական նախորդ դեսպան Մոնթէպելլօ կոմսը հոս հասաւ։ Թայտարարեց թէ ընաւ չէ քննադատած Ֆրանսայի ներքին քաղաքականութիւնը։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ թագուհին, հինգշաբթի, Բրէնհակ պիտի ուղեւորի։

ԲԱՐԻԶ.—Լա Հէյէն կը հեռագրեն թէ պոէր զօրավարները հաւան օրէն ետ պիտի կենան Գերլիցեն։ Համար հպատակելու նպատակով Եւրոպայի մէջ հրապարակախօսութիւն կատարել, քանի որ Անգլիա հաւանած է երեքէն հինգ միլիոն ոսկի բարձացնել պատերազմին պատճառած վնասներուն համար ըլլալիք հատուցման գումարը։

ԲԱՐԻԶ.—Ռեդերպուրկէն կը հեռագրեն թէ Ռուսիոյ կայսրը Տնաքսիս ժամաներ է, ռազմափորձերուն ներկայ ըլլալու։

ՊՐԻՍԷԼ.—Լոնտոնի մէջ բանակցութեանց անյաջողութիւնը երկպառակութիւն առաջ բերաւ Պ. Բրիւկերի եւ պոէր զօրավարներուն միջեւ։ Այդ պատճառով կը վախցուի թէ անկարգութիւններ ծագին հարաւային Աֆրիկէի մէջ։

ԿԱԼԿԱԹԱ.— Առասպի ու Զիթաքոնկի մէջ երկրաշարժի զօրաւոր ցնցումներ զգացուեցան։ Բնակիչները ահաբեկած են, վասն զի գուշակողներ կան թէ աւելի սաստիկ ցնցումներ պիտի զգացուին։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Պալայի ասպիսան որուեցաւ Զկնարանի եւ ադի վերատեսուչ Ակի Բիզա պէյի։ Իւալի առաջին ասպիսան առեւտրական Համիտիէ վարժարանին մնօրէն Սայիտ պէյի եւ Թնդանօթարանի քնիչ ժողովին առաջին քարտուղար եւ Թնդանօթաձիգներու ու ամրութեանց քնիչ յանձնաժողովին քարտուղար Վէֆիզ պէյի։

—Հոռոյսայի գաւառին կառավարիչ անուանուեցաւ Նիյազէ Նախիին կառավարիչ Խայրի էֆ.։

—Կրթական նախարարութիւնն Յորհուրդին անդամ անուանուեցաւ Մէհմէտ Թէվֆիզ էֆ.։

—Այտընի նահանգին Նիֆի գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Զէրքէզի նախորդ գայմագամ Մէհմէտ Սըրրի էֆ.։

—Այտընի նահանգին հեռագրական ու թղթատարական քնիչ անուանուեցաւ Հիճազի նահանգին քնիչ Օսման էֆ., որուն յաջորդեց Մասնի անօրէն Ահմէտ Թէվֆիք էֆ.։

—Անատոլիի Գարասիկրութեան ատիճան որուեցաւ Շէյխ-իւլ-Իսլամին որդուն Մահմուտ Ռէմալէտտին էֆ.ին։

—Ականակուռ Օսմանիէ պատուանշան որուեցաւ Մեհ-Եպարքոսին խորհրդական Թէվֆիք փաշային։ Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան որուեցաւ կայս. պալատան հեռագրական Տնօրէն Վէհաբ պէյի եւ չորրորդ կարգի Մէճիտիէ նոյն հեռագրատան պաշտօնեաներէն Ֆաքարօ էֆ.ի։ Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ Բերայի հեռագրատան գրանարէնի պաշտօնեաներէնորոնց էֆ.ի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ ընդծովայ հեռագրաթելերու Խմբէն Էնկերութեան տիս-տնօրէն Հէքիմեան էֆ.ի։ Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ Սէնայի վարժարանին ուսուցիչներէն Զավուշեան Որուանդ էֆ.ի։

—Առաջին կարգի Եշֆիզաթ կայսմանուոր Թիկնապահ Զէրքէս Մէհմէտ փաշայի երկու կիներուն եւ երրորդ կարգի երկու հարսերուն։ Երկրորդ կարգի Ղազիի խաչական ուսիրական ընդհանուր հիւպատոսներու կիներուն։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.—Վեհ. Սուլթանը նկատելով որ Եգիպտոսի մէջ քոլերան կը սատակնայ եւ օրական հազար երկու հարիւր չափ դիակներ կը պատանին, հրամայեց առողջապահական ամենախիստ միջոցներ ձեռք առնել, որպէս զի այդ հիւանդութիւնը օտմ. երկիրներու մուտքերուն մէջ ալ չեռարկի։ Կայս. այդ իրատէն առողջապահական վարչութիւնն եւ քաղաքապետութեան հաղորդուած ըլլալով, առողջապահական Յորհուրդը, չարաթ օրը արտասովոր գումարում մը ունեցաւ եւ խորհրդակցութիւններ կատարեց եգիպտական ծովեզերքներուն եւ Օսմանեան ժամանումներուն դէմ ասմանուած քարանթինները եւ ապանեխումները, ինչպէս նաեւ Կ. Պոլսոյ ու նահանգներու մէջ ձեռք առնուելիք առողջապահական ու բժշկական միջոցներուն մասին։ Քաղաքապետութիւնն մէջ կազմուած հանրային առողջապահական յանձնաժողովն ալ չարաթ օրը գումարուելով խորհրդակցութիւններ կատարեց Կ. Պոլսոյ մէջ ձեռք առնուելիք առողջապահական ու բժշկական միջոցներուն վրայ։

—Կայս. Իրատէ մը նաեւ հրամայեց աւելի ուշադրութեամբ գործադրել քարանթինները, մնամանային Սպիտոսի ժամանումները ու ապանեխումները պէտք եղածին պէս կատարելու համար Տարկ եւ զանձին չափ ապանեխական գործիքներ չունալ ու նորոգել Թէրանէի մէջ։

—Հոռոյսայի մէջ տունէ մը, վերջերս, կասկածելի հիւանդութենէ երկու մահեր պատահած ըլլալով, կայս. Իրատէ մը շրջանայեց որ հիւանդութիւնը չրջականերն ալ չտարածուելու համար, առաջի երեք կեսերու վրայ մաքրանցներ հաստատուին եւ Հոռոյսայի ժամանումները քարանթինի ենթարկուին։ Առողջապահական Յորհուրդը երեկուան արտասովոր նիստին մէջ որոշեց 10 օրուան քարանթինի ենթարկել Հոռոյսայի ժամանումները։

—Ուրբաթ օրը Աղէքսանդրիոյ մէջ քոլերայէ 42 դեպքեր ու 28 մահեր պատահեցան եւ վարակուողներու մէջ Եւրոպացիներուն թիւը աւելցաւ։ Դամիրեի մէջ 22 դեպքեր ու 16 մահեր, Տիմիաթ 28 դեպքեր ու 22 մահեր, Բոռ-Սայիտ, Իսմայիլիա ու Սիւէզ՝ 3 դեպքեր ու երկուքական մահեր. միւս տեղերը 1243 դեպքեր ու 1124 մահեր։

—Նամսուի քարանթինան վերցաւ, բայց ի տեսուտերէն։

—Հելլէն կառավարութիւնը որոշեց բժշկական քննութեան ու ապանեխումներու ենթարկել Իտալիոյ ժամանումները։

—Շաբաթ օրը Աղէքսանդրիոյ մէջ քոլերայէ 46 դեպքեր ու 31 մահեր պատահեր են, Դամիրեի մէջ 15 դեպք ու 17 մահ, Տիմիաթ 28 դեպք ու 28 մահ, Բոռ-Սայիտ 1 մահ, Իսմայիլիէ 3 մահ, Սիւէզ 3 դեպք ու 4 մահ, Ռոզէթ 83 դեպք ու 65 մահ եւ միւս տեղերը 1158 դեպք ու 1023 մահ։ Գումար՝ 1337 դեպք ու 1172 մահ։

—Հոռոյսայի մէջ կը գրեն թէ Նայտենիեան որ Բուրսիէն Լիվերպուլի ճամբով Հոռոյսայ ժամանած էր, քարանթինայի ենթարկուեր է, նաւաղներէն մէկը ժամանակէ բռնուած ըլլալու համար։ Նաւաղը հիւանդանոց տարուած է։

—Աղէքսանդրիոյ մէջ չարաթ օրը ժամանակէ մէկ դեպք պատահեր է։

ԱԼԵՔՍԱՆԻ վարժարանին ուսանողներուն կողմէ չինուած գեղանկար մատենադարան մը վեհ. Սուլթանին մատուցուած ըլլալով, Ն. Վեհափառութիւնը արհեստի չքաղդրումներ տնորհեց նոյն վարժարանին ուսուցիչներէն ոմանց եւ նոյն մատենադարանը չընող ուսանողներուն։

ՄԻԼԷԹԻԼ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայած էր որ Միլէթիլի բարձրագոյն վարժարանին դասերը անոր հաստատման նպատակին համապատասխանող վիճակի վերածուին, վարչական ուսումներուն աւելի ընդարձակ տեղ մը տալով։ Զեռնտու պաշտօնարանը այդ մասին խորհրդակցութիւն կատարելով, որոշեց զեղչել մասերը այն դասերուն որոնք երեք դասարաններուն կ'ասնդուին միայն ուսանողներու հմտութիւնը ընդարձակելու համար, եւ քաղաքային պաշտօնատարներու պէտք չունին։ Ատոր փոխարէն աւելցնել քաղաքային վարչութեան դասատանդութիւնները որոնք անհրաժեշտ են քաղաքային պաշտօնատարներու համար։ Ելմտական ճիւղին մաքսերու ու տուգարդներու մասը աւելի ընդարձակ եւ իրական մասնաւոր դաս առնելով։ Վարչական դասերուն վրայ աւելցնել առողջապահական կանոնները, ընդհանրագրութեան եղանակը եւ այլն։ Աշխարհագրութեան դասերու մէջ ալ աւելի ընդարձակորէն ուսանիլ բոլոր երկիրներու եւ մասնաւանդ Թուրքիոյ երկրագրական, առեւտրական ու արհեստագրական տեղեկութիւնները եւ նեղածումները ու արտածումները։ Այս նոր ծրագիրը այս տարին սկսեալ պիտի գործադրուի նոյն վարժարանին երեք դասարաններուն մէջ։

ՍԿԻՏԱՐ-ԳԱՍՐԴԻՆԻ Թրամուէի գիծին վերաբերեալ պարտութեան նախարարաց Յորհուրդին կողմէ վերաբարձուած էր պնական Յորհուրդին, կարգ մը թերի կէտերը լրացնելու համար։ Արդ, պետական Յորհուրդը այդ թերի կէտերը լրացնելով տեղեկագրեց նախարարաց Յորհուրդին։ Այդ կէտերն են, Թրամուէին անցնելիք ճամբաներուն սայլատակներուն չինուելիքը ու նորոգելիքը, փողոցներու ոտոգումը, կիներու եւ այրերու յատուկ առանձին կայարաններու կառուցումը, պարապան տեղեր գոյ ղիներ չինելու պարագան եւ այլն։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Իտալիոյ դեսպանը, Ռուսիոյ դեսպանատան գործակատարը եւ Հանրային Պարտքի վարչական Յորհուրդին Նախագահ Պ. Ղերմէ, չարաթ օրը, Բ. Դուռը երթալով յոլովորաբար տեսակցեցան Մեհ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց Նախարարին հետ։

—Իտալիոյ դեսպան սի Մալասպինա մարքիզը այդ տեսակցութեան միջոցին իր հրամեալի ոգեմբը մատոյց Մեհ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց Նախարարին հետ։

ԻՏԱԼԻՈՅ կառավարութիւնը Սէնթ-Մորիս ու Լաւալ պատուանշանի հրամանատարութեան ատիճանը տուաւ կայս. Թիկնապահ հարիւրապետ Թալաթ պէյի եւ Իտալական Թագ պատուանշանի հրամանատարութեան ատիճանը հարիւրապետ Ալպասլանի պէյի եւ ապատութեան ատիճանը տեղական Հիւսամէտտին ու Սարիհէտտին պէյերու, որոնք Բալուսիոյ գերծուվակալը Գ. Պոլիս գտնուած ատեն հիւրասիրութեան պաշտօն վարեցին։

ԱՊՈՍՏ.—Թանաչուլը անուն աւազակը ու հինգ ընկերները որոնք անցեալ տարի Հաճիրեմ հեծելազօրքերու Գ. կիսաբանին հրամանատարին կողմէ ձերբակալուելու պատճառ տրուած եւ յետոյ անձնատուր եղած էին, կայս. Իրատէի մը համաձայն Ափրիկեան Տրիպոլիս պիտի աքսորուին, բայց անհատական իրաւունքի դատը պիտի տեսնուի։ Ատոնք նակոզութեամբ Տրիպոլոն տարուած են, աքսորավայրը փոխադրելու համար։

ՄԻՀՑՈՒՈՅԱԿ.—Օգոստոս 24էն 31 Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 187, որոնց 108ը իսլամ (59 այր, 49 կին) 68ը քրիստոնեայ (40 այր, 28 կին) եւ 11ը հրեայ (7այր, 4 կին)։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանը, ուրբաթ իրիկուն, Պէյ-ի ուղեւորեցաւ Իսմէրի պահանջանաւով։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանը, այսօր, Կ. Պոլիս կը ժամանէ։

ՀԵԼԼԷՆԱԿԱՆ դեսպանը, ուրբաթ օրը, Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը ունեցաւ պատուն Յունարակութիւն յայտնելով՝ Տէլլենական դեսպանական ու հիւպատոսական մարմնոյն անդամներէն ոմանց Յնորհուած պատուանշաններուն համար։

ՊՈՒԼԳԱՐԱԿԱՆ գործակատար Պ. Կ. Չով որ արձակուրդով բացակայ էր, այսօր, Կ. Պոլիս կը դառնայ։

ԻԶՄԻՐԻ ոստիկանութիւնը, անցեալ օր, ձերբակալեց Յովհաննէս Ճերմակեան անուն անձը որ, ինչպէս կը յիշուի նեայնայնան էֆ.ի սպանութեան իրեն մեղադրեալ բացակայութեան դատավարուելով, ուր տարուան քանոնակութեան դատապարտուած էր։ Ճերմակեան Աքէնքէն կը դառնար, ուր կը գտնուեր տէրը գործ ունենալէն ի վեր։

Բ. ԴՈՒՌԻՐ արտաքնութիւն տուաւ ռուսական նաւաբաժնի մը երեքերի ու Սինոպի նաւանգիստները այցելելու։

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ թերթերը կ'ըսեն թէ Կ. Պոլսոյ-Բէսարէնեթի գիծին ռումանական լոգնաւերու երթեւեկութիւնը բաւական հաստատեր կ'ըլլայ երեք ամսէ ի վեր։ Ուրբաթ օրը Բէսարէնեթէն Կ. Պոլիս ժամանած Բրիսլիքեան Մարիա լոգնաւը 4,200 ֆր. հասոյթ տնեցած է միայն այդ երթեւեկութեան համար, որուն ծախքն է 2000 ֆր.։ Ռեկիի կարոյ որ թերաստէի մէջ կը նորոգուի կամանե-

բու փոխոխութիւն կրած է՝ ածուխի տեղ քարիւղի մրուր վառելու համար։ Կատարուած փորձերը լաւ արդիւնք տուած են. այդ շոգենաւը Բէյսթէյնդէն Կ. Պոլիս եւ փոխադարձաբար երթեւեկելու համար 140 թոնս ածուխ կը սպառէ, մինչդեռ հիմա 80 թոնս մրուր պիտի սպառէ։ Այդ կերպով ծախքի ընդհանուր դուռարին վրայ հարիւրին երեսուն խնայողութիւն մը պիտի ըլլայ, հնոցպաններու թիւը 24էն 6ի պիտի զեղչուի, շոգիին ճնշումը աւելի կանոնաւոր պիտի ըլլայ, մեքենաները այնքան պիտի չմաշին եւ շոգենաւը աւելի մաքուր պիտի մնայ, քանի որ ածուխի փոշին ու մուխը գոյութիւն պիտի չունենան։ Բրինչիբեզա Մարիան կաթսաներն ալ մօտերս պիտի փոխուին՝ քարիւղի մրուր գործածելու համար։

ԽԱՀՈՒԼ.— Պրազիլիայէն առնուած ստոյգ լուրերու նայելով, այս տարուան խաղողի բերքին կէսը ոչնչացած է՝ սառնամանիքներու հետեւանքով։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Եանեայէն կը հեռագրեն թէ հինգշաբթի օրը Երկէրիի, Տոլոնկայի ու Սէբանտուզի մէջ երկրաշարժի զօրաւոր ցնցումներ զգացուեր են։ Ուրբաթ օրը դարձեալ Երկէրիի մէջ երկու անգամ աւելի թեթեւ ցնցումներ զգացուեր են։

ԱՖԻՈՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ ՀՐԴԵՀԸ.— Երէկ Բ. Դրան հաղորդուեցաւ կայս. Իրատէ մը որ կրկին անգամ կը հրամայէ ժամ առաջ գործադրել նահանգներու մէջ ջրհանկիր խումբերու կազմութիւնը։ Կայս. Իրատէն կը հրամայէ նաեւ Աֆիոն Գարահիսարի ոստիկան-զինուորներուն համար հաղարապետ մը անուանել եւ այրած նուիրական հաստատութիւնները ու վարժարանները փութով վերաշինել։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց մէկ տարի երկարել այն վեց ամսուան պայմանամը, որով մարդահամարի գործողութեան վերաբերեալ դէպքերը ժամանակին իմաց չտուողները ազատ պիտի ըլլան դրամական տուգանքէ։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ու ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ՎԵՐԱՏԵՍՈՒԹԵԱՆ պաշտօնարանին մէջ մանտա-բոսթի դիւան մը հաստատուեցաւ զոր կը կազմեն տեսուչ մը օգնական մը ու չորս պաշտօնեայ։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ որոշմամբ ծանուցուեցաւ պէտք եղած տեղը թէ ձիապլիի հրդեհէն այրած տուներու վերաշինութեան համար երբ թաղապետութեանց դիմում ըլլայ, կալուածական ու թանգիքաթի տուրքերու յետնեալ մասերու գանձումը յետաձգուի, մաս առ մաս գանձելու պայմանով։

ՄՈՒՍՈՒԼԻ կուսակալութիւնը նկատելով որ վաչկատուն կարգ մը ցեղեր իրարու գոյքերը կը յափշտակեն, ինչ որ հանրային բարեկարգութիւնը կը խանգարէ, ծանոյց նահանգին ամէն կողմերը թող չի տալ այդ կարգի անճոռ դէպքերու կրկնուելուն, դիտնալով որ հակառակ պարագան ծանր պատասխանատուութեանց ու պատիժներու պատճառ պիտի ըլլայ։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ վարժարանին մուտքի քննութիւնները շաբաթ օրը կատարուեցան։ Իստանպուլի վարժարաններու չբաւականացածներէն եօթանասուն ուսանող առանց քննութեան ընդունուեցան։ Դուրսէն լիսուն հոգի դիմեցին մուտքի քննութեան համար, բայց իբրեւ օրինական թիւ, ատոնցմէ երեսուն հոգի պիտի ընդունուին։

ՀԱՆԳԻԱԾՈՒԽ.— Երէյլիի վաճառականներէն Խալիլ պէյի ու Մախսուսէի վարչութեան միջեւ պայմանագրութիւն մը կնքուեցաւ 30,000 թոնս հանքածուխի մատակարարութեան համար՝ իւրաքանչիւր թոնոն 63 ղրուշի։

ՅԻՐԱՆՍԱՑԻ դեսպանը, երէկ, Կղզիները դնաց զօսական պտոյտի համար։

ԹԱՇՈՂ ԿՂԶԻՆ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց մէկ գումարտակ զինուոր ղրկել Թաշոզ Կղզին՝ բարեկարգութեան պահպանմանը համար։

ԲԵՐԱՑԻ թաղապետութիւնը անցեալ յուլիս ու օգոստոս ամիսներուն մէջ 225,100 ղրուշի թանգիքաթի տուրք գանձած է, մինչդեռ անցեալ տարի նոյն երկու ամիսներուն մէջ 136,000 ղրուշ գանձուած էր։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽՍՅՐԻԷԻ վարչութիւնը որոշեց ծախել 18 ու 28 թիւ շոգենաւերը, վասն զի ալ եւս անդործածելի նկատուած են։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ բարձրագոյն վարժարանի աղջիկներու դասարանէն Հասան Շանի պէյ, որ տուրքերու գանձման մասին օգտակար ծրագիրներ մատուցած է Մեծ-Եպարքոսին, այս անգամ ալ Հիճազի երկաթուղիին բարձր յանձնաժողովին դիմելով, յայտնեց թէ իր քսան ամսաթոշակները կը նուիրէ Հիճազի երկաթուղիին շինութեան։ Յանձնաժողովը ընդունեց այդ գովելի առաջարկութիւնը, որուն անուշադ ուրիշ հետեւողներ ալ պիտի ըլլան։

ՄԱՂՆԻՍԱՑԻ նախորդ կառավարիչ Ճալիսի փաշա հանգստեան կոչուեցաւ 4756 ղրուշ ամսաթոշակով։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Մաքսիմով, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՄԱՏՍԱՑԻՆ վերատեսչութեան առաջին արկղակալ Մահմուտ էֆ. որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, առջի գիշերը մեռաւ։

ԲԱՁՄԱԾԻՆ.—Բերայի Զաքմաք փողոցը բնակող Տիկին Դանիկ Սիմոնեան երեք զաւակ ծներ է, որոնց մէկը մեռեր է. իսկ միւսները առողջ են։

ԳԱՆԼՃԱՑԻ առջեւ պատահած ծովային արկածին վրայ, զոր շաբաթ օրը ծանուցինք, նոր տեղեկութիւններ կը հաղորդուին։ Պետական Խորհուրդին անդամ Սամի պէյի երկու աղջիկները՝ Սենիհա ու Ազիզէ հանքնիները կը գտնուէին երեքզուռաթի նաւակին մէջ. իսկ կինը ու անոր քոյրը՝ ուրիշ երեքզուռաթի մը մէջ։ Կէօք-Սուէն կը դառնային։ Դեռակէն դուրս ելլելէ վերջը երկու նաւակները սկսան մրցիլ եւ իրարու բաւական մօտ կ'երթային։ Երկու աղջիկներուն գտնուած նաւակը որ նաւարշաւներու մէջ չահած էր, նեսի պէս կը սուրար. բայց հոսանքին մէջ երբ մտաւ նաւակը մէկ կողմ ծռեցաւ, վասն զի նաւավարները աւելի մէկ կողմի թիակներուն ոյժ կուտային, աղջիկները վախնալով միւս կողմը ծռեցան հաւասարակշռութիւնը չկորսնցնելու համար, եւ այդ միջոցին շրջեցաւ նաւակը ու ամէնքն ալ ծովը ինկան։ Մօրը գրաստնուած նաւակը հոն փութաց եւ մայրը կրցաւ Սենիհա հանքնը ազատել թեւէն բռնելով, իսկ միւսը Ազիզէ հանքմ 14 տարեկան, անայտ եղած էր եւ կարելի չեղաւ գտնել։

ՄԱՌԲԻԹԻԼԴԻ մէջ ծապրիքաճը Միխալի գինետունը, երէկ իրիկուն, ժամ 10ին ոմբի մը գործուեցաւ։ Զէյնէլապէտին անուն երիտասարդ մը, 18 տարեկան, հոն կ'աբլենար. պահ մը ձեմիշ գնաց։ Նոյն գինետունը գտնուող կօչկակար Բէթրօ անոր հետեւեցաւ՝ եպերելի առաջարկութիւններ ընելով։ Ատկէ կոիւ մը ծագեցաւ. երկու կողմէն դաշոյնները քաշուեցան։ Զէյնէլապէտին զէնքը մնաց Բէթրոյի կուրծքը ու սրունքը։ Բէթրօ ալ իր դաշոյնը փորձեց մխել Զէյնէլապէտի կուրծքը, բայց այս վերջինը ձեռքերովը արգելք եղաւ, որով ձեռքերէն վիրաւորուեցաւ։ Բէթրօ երկրորդ յարձակումով մը իր հակառակորդին աջ ոտքը մխեց դաշոյնը։ Երկուքն ալ ձերբակալուեցան ու հիւանդանոց ղրկուեցան։

ԽԱԴԻՒՂԻ առջեւ Եորտան անուն պատանի մը՝ 15 տարեկան, լոգանալու համար ծովը մտած էր, բայց լողալ չգիտնալով խեղդուեցաւ։

ԿԷՕՔ-ՍՈՒԷ բարձունքին վրայ, երէկ իրիկուն, արօտավայրէ մը հրդեհ ծագելով տարածուեցաւ մինչեւ Աչը ագարակին արօտավայրերը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Իսկէնտէրունի Տ. Սահակ քահանայ Մոմճեանը, որ միանգամայն Սօուգ Օլուգ, Կիւզէլիւ եւ Նարկիլիլի երեք գիւղերուն մէջ ալ հովուական պաշտօն կը վարէ, ասկէ առաջ Արմաշու Դպրեվանքը կը մնար, իր ուսումը, ինչպէս նաեւ հայ ձայնագրութիւնը կատարելագործելու համար, այսօր, Մ. Պատրիարքին հրամանաւ աւստրիական չոգենաւով իր պաշտօնատեղին կը մեկնի։ Յիշեալ Տ. Սահակ քահանան բաւական ուսեալ եկեղեցական մըն է. ասկէ առաջ Այնթապի մէջ ուսուցչութիւն ըրած է։ Իսկէնտերունի շրջակայքը գտնուած այն հայաբնակ գիւղերու մասին, որոնց մէջ ո՛չ քահանայ կայ եւ ոչ դպրոց, ինչպէս նաեւ Հալէպի ճամբուն վրայ գտնուած եւ Պէլէնէն չորս ժամ հեռու եղող Գէրբեզ խան ըսուած տեղին նկատմամբ, որ 80 տուն հայ բնակչութիւնէ բաղկացած է, մանրամասն տեղեկագիր մը ներկայացուցած է յիշեալ քահանան Մ. Պատրիարքին, յայտագրելով այդ քաղաքներուն եւ գիւղերուն դպրոցէ եւ քահանայէ զուրկ ըլլալը։

—Այս առաւօտ Հիւանդանոցի մայրապետներէն Բրիսթիսէ եւ Սրբուհի մայրերը, այցելութիւն տուին Տիկին Երանուհի Ա. Բարթող պէյի, որ այս շաբթու դարձեալ պիտի այցելէ Հիւանդանոց։ Երէկ ալ Տ. Մեսրոպ եպիսկոպոս Սուքիասեան, իբր Եգիպտոսի նախկին Առաջնորդ, այցելեց Տիկին Ա. Բարթող պէյի, ինչպէս նաեւ Բերայի քարոզիչ Տ. Համակակ եպիսկոպոս Դիմաքեան։

—Դուստրերուն չորս միացեալ թաղերու Աղքատախնամի Տնօրէն խորհուրդը երէկ առաւ յետ խորհրդակցութեան սկզբնամբ ընդունելց ձրի բժշկութիւնը հիւանդ աղքատներու, եւ այսօրուընէ հրաւեր ուղղուած է որոշեալ թիւը հիւանդներու։ Իսկ Աղքատախնամի ալ 12 անդամէ բաղկացած գանձանակի մասնախումբ մը ընտրած է, որուն անդամները ամէն կիրակի փոխ ի փոխ պիտի չերջագային։

— Ռոպէրթ Քոլէճի ուսուցիչներէն Բրոթ. Սրբահամ էֆ. Տէր Յակոբեան, որ արձակուրդով իր ծննդավայրը՝ Պարտիզակ գացած էր, առջի օր մայրաքաղաքը դարձաւ։ Բրոթ. Սրբահամ էֆէնտի Ռոպէրթ Քոլէճի անօրէնութեան կարգադրութեամբ՝ գոլէճի նոր շէնքին նախակրթարանին մէջ ուսուցչութեան պաշտօն պիտի վարէ։ Բրոթ. Սրբահամ էֆ նոյն վարժարանին մեծ օգտակարութիւն ունեցած է հայ ուսանողներու համար, եւ արդէն այս առթիւ Ս. Պատրիարքին հետ ալ խորհրդակցութիւն մը պիտի կատարէ այսօր։

—Շաբաթ օրը, Պատրիարքարանի մէջ պատրաստուեցան մէկ քանի պաշտօնագիրներ, որոնք նոյն օրը մատուցուեցան առ որ անկ է։

—Ս. Պատրիարքը, շաբաթ օրը, Պէօյիւքտէրէ գնաց, ուր պիտի մնայ երկու օր։ Վաղը առաւօտ միայն Պատրիարքարան պիտի իջնէ, նախագահելու համար կրօնական ժողովի նիստին։

—Եգիպտոսի մէջ բնակող Արաբկիրցիներ նամակ մը գրելով Արաբկիրի Առաջնորդ Մուշեղ Ծ. վարդապետին, քահանայ մը խնդրած են, եգիպտոսի մէջ պաշտօնավարելու համար։ Մուշեղ վարդապետ Պատրիարքարան տեղեկագրած է այդ խնդիրքը։

—Տ. Շիրազ քահանայ իր պաշտօնատեղին Գասթէմունի հասեր է։

—Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցիին Թաղ. Խորհուրդին անդամներէն Յովհաննէս էֆ. Ռնճեան, Սկիւտարի մէջ ունեցած իր երկու տուները, 500 ոսկիի արժէքով, կալած է նոյն եկեղեցիին։ Շաբաթ օրը, Թաղ. Խորհուրդի Ատենապետ Տիգրան էֆ. Եղեկիէլեան Պատրիարքարան երթալով, վաւերացման վերջնական գործը կատարուեցաւ։

—Շրջանաւարտներու Բենիչ Յանձնաժողովը վաղը պիտի գումարուի, վերջնականապէս պատրաստելու համար իր տեղեկագիրը։

—Բէօթահնոյ Առաջնորդ Մկրտիչ վարդապետ Աղաւնունի նամակ մը գրելով Ս. Պատրիարք Հօր, Աֆիոն Գարահիսարի հրկիզեալներուն համար նպաստ խնդրած է փութով։

—Հինգ տարի առաջ, Պաղտատի մէջ Յովհաննէս էֆ. Աղեքսանդրեան, իր կենդանութեանը, քանի մը կտոր միւլք կալուածներ վաղգեմ կ'ընէ տեղւոյն աղքատից վարժարանին։ Այդ վաղգեմներու մուրեվէլի կը կարգէ ժամանակին Առաջնորդը եւ կալուածներուն հասոյթը կը նուիրէ աղջկանց վարժարանին։ Նուիրատուն պայման կը դնէ որ այդ կալուածներուն մատակարարութիւնը ինք ընէ, որչափ ատեն որ ապրի։ 1899 յունիս 29ին յանկարծական մահուամբ կը մեռնի նուիրատուն, որուն Սարա անուն աղջկան խնամակալ մը կը կարգուի։ Պաղտատի Պատրիարքական Փոխանորդ Դաբրիել Ծ. վարդապետ Անուշեան այդ կալակին նկատմամբ եղած արձանագրութեանց կը դիմէ. բայց երկար վիճաբանութիւններէ յետոյ, բացի նուիրատուն մահուան արձանագրութենէն, ուրիշ բան չի գտներ։ Տ. Դաբրիել վարդապետ Պատրիարքարան տեղեկագրեց այդ պարագան, Պատրիարքարանի յարաբերական դիւանի տեսուչ Կարապետ էֆ. Խաչատուրեան, որ ժամանակին հարկ եղած արձանագրութիւնները եւ հեօճէթներուն պատճէնները արձանագրած էր տետրակի մը մէջ, պատրաստեց հարկ եղած տեղեկութիւնները, որոնք պիտի հաղորդուին Անուշեան վարդապետին։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Երէկ ընտանեկան վայելուչ հանդէսով մը տեղի ունեցաւ Մեծ-Կղզի, Բընաճեանց բնակարանին մէջ, Օր. Սրբուհի Բընաճեանի Նշանախօսութիւնը Զարեհ էֆ. Եուսուֆեանի հետ, Տէր եւ Տնօրէն Աբեղեղի եւ Ա. քարտուղար Կ. Պոլսոյ Առեւարական Սենեակին։ Օր. Սրբուհի Բընաճեան, դուստր հանգուցեալ Յարութիւն էֆ. Բընաճեանի, շրջանաւարտ Մէջպուլեան վարժարանի, իր բնածին յատկութիւններուն կը միացնէ ընտիր դաստիարակութեան մը առաւելութիւնները եւ հայ գեղեցիկ սեռին շնորհալի ու պատուաբեր անդամուհիներէն մէկն է։

Աբեղեղի Խմբագրութիւնը կը փոխայ իր ջերմագին խնդակցութիւնները յայտնել այս բարեդէպ առթիւ Բընաճեան եւ Եուսուֆեան ընտանիքներուն եւ մասնաւորապէս Օր. Բընաճեանի եւ Զարեհ էֆ. Եուսուֆեանի։

Ս. ՓՐԿԶԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս կը ծանուցանէ թէ հանգուցեալ Տիկին Թուրֆանտա Ս. Կոստիկեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս՝ Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս էֆ. Բէլէկոզի 108, Տէր եւ Տիկին մէն. Կարապետ էֆ. Օհանեան 108 ղրուշ։

—Հանգուցեալ Աբրահամ աղա Լամբրեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս՝ Տէր եւ Տիկին Յարութիւն էֆ. Փափազեան 108, Եղբարք Աւետիսեան 108 ղրուշ։

(Հոգաբարձութիւն)

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՓՈՍԱՆՈՐԴԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻՆ

Երշնկայի Կիւլիճէ գիւղին մէջ ամուսնանալէ եւ կնոջը հետ երկու տարի միայն կենակցելէ յետոյ պանդխտութեան մէջ թափառած Յարութիւն Մանուկեան անուն յիսուն եւ հինգ տարեկան, միջահասակ, սեւաներ, աչքերը սեւ եւ դէմքը ծաղկաւոր ազդայինը՝ քսան եւ մէկ տարիէ ի վեր անյայտ եղած է։

Կը յանձնարարուի արդոյ ազդայնոց, որ եթէ երբեք յիշեալին ո՛ւր, ողջ կամ մեռեալ ըլլալու մասին ո՛ւ եւ է տեղեկութիւն ունին, հաճին ծանուցանել Պատրիարքարանիս։ (Կնիք)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Բնիկ Արաբկիրցի Դահիրէէնակ Տիկին Տուտու Գ. Եկաւեան, մարդասիրաբար տասն հատ օսմ. ոսկի ղրկած ըլլալով Արաբկիրի որբանոցի գործին, իր նոնջեալց հոգւոյն հոգեհանդիսաւ կատարուեցաւ Մեսրոպեան երկուշաբթին Ս. Աստուածածնայ Մայր եկեղեցւոյ մէջ, եւ այսօր կուգանք հրապարակաւ յայտնել մեր խորին շնորհակալութիւնները յիշեալ տիկնոջ բարեսիրական այս գործին։

Առաջնորդ Արաբկիրու
ՄՈՒՇԵՂ Վ. ՎԱՐԴԱՊԵՏ
Արապկիր, 19 Օգոստոս. 1902

Հայ վարժարաններու ծանուցումները տեսնել նաեւ այսօրուան 4րդ էջին մէջ, նիւթերու եւ ծանուցումներու առատութեան պատճառաւ։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԷԼ)

ԲԱՐԻԶ, 14 սեպտ. — Պարսից Շահը Ռուսիա ուղեւորեցաւ։ Ժողովուրդը հանկարծութեան եւ անդոգին արտայայտութիւններ ըրաւ։

ՌՈՅՏԱՄ.—Սաքսոնիոյ թագաւորին ի պատիւ, երէկ, տրուած հացկերոյթին ատեն, երկու վէճտպետները խիստ ջերմագին բաժակաճառեր արտասանեցին։ Թագաւորը, այսօր, մեկնեցաւ։ Վիլհէլմ կայսրը մինչեւ կայարան ընկերացաւ անոր։

ՊՐԻՒՍԷԼ.— Կը Սուար լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Պէլճիքայի թագուհիին վիճակը յուսահատական է։ Հաւանական է թէ Էնոլոյտ թագաւորը, որ Լիւշոն կը գտնուի, շուտով Պրիւսէլ դառնայ։

ՆԵՒՐՈՒԼԻ.—Բաղդոյ նախարարապետ Պ. Ծանարտէլլի, կրթական նախարարին ու բաղմաթիւ երեսփոխաններու հետ, այսօր հոս ժամանեց։ Մինչեւ Նարոլի բոլոր կայարաններուն եւ նոյն իսկ Նարոլիի մէջ ողջունուեցաւ տեղական իշխանութեանց, ներկայուցչներու եւ երեսփոխաններու կողմէ։ Հոս ալ ժողովրդեան սառաբաղմութիւն մը արտասովոր խանդավառութեամբ ողջունեց Պ. Ծանարտէլլին։ Նախարարապետը նոյն օրը ընդունեց զանազան Ընկերութեանց պատուիրակները որոնք յարգանքի ուղերձներ մատուցին անոր։ Իրիկունը քաղաքապետութիւնը չորս հարիւր հոգւոյնց սեղան մը տուաւ, շնորհակալութիւն յայտնելու համար կառավարութեան կողմէ՝ Նարոլիի եւ հարեւանային նահանգներու ի նպաստ եղած տնօրինութիւններուն առթիւ։ Պ. Ծանարտէլլի վաղը պիտի սկսի իր պտոյտները Նարոլիի շրջականները եւ Պաղլիքաթէ նահանգին մէջ։

ԲԱՐԻԶ.—Մաքսերու նախկին վերատեսուչ Պ. Պուքէ Սոֆիա ուղեւորեցաւ՝ իբրեւ պատուիրակ պուլկարական ծխախոտի փոխադրութեան պարտաթուղթերէն ունեցող ծրանացիներուն։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՈՆԱԼ)

ԲԱՐԻԶ, 14 սեպտ.— Ֆրանսայի Եւրոպի. ժողովին նախկին դեր-ատենապետ ու երեսփոխան Պ. Մարիս Ֆոր Տրոմի ծեռակուտական ընտրուեցաւ։

—Քաղաքական շրջանակներու մէջ կը ծանուցուի թէ նախարարաց Խորհուրդին յառաջիկայ նիստին մէջ պիտի որոշուի Ֆրանսայի Խորհրդարանին նստաշրջանը բանալ հոկտ. 14ի երեքշաբթի օրը։

ԼՈՆՏՈՆ.—Բէլքինէն կը հեռագրեն թէ Զինու արքունիքը, շաբաթ օրը, Բէլքին դարձեր է։

ՊՐԻՒՍԷԼ.— Պէլճիքայի թագաւորը փետրուարին Նիս-Եորք պիտի ուղեւորի։ Մ. Նահանգաց քանի մը մեծ քաղաքները այցելելէ ետքը Զին ու Ճարոն հանդիսելով պիտի վերադառնայ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Պոլոթայէն (Բոլոմպիա) կը հեռագրեն թէ կացութիւնը միչտ ծանր է։ Ըմբոստները նորէն դրաւեր են Բոլոն քաղաքը՝ Բանամայի հիւսիսային կողմը։

ԲԱՐԻԶ.—Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ պառակտեալ հանրապետականները որոշած են այժ տալ նախագահ Ռուզվէլթի վերընտրութեան, որ այս կերպով կ'ապահովուի այժմէն։

—Հախթիցի ծովակալ Բիլլիքի մահուան լուրը կը հերքուի։

—Կոլոմպիայէն Ֆիրմին յայտարարութիւն մը հասեր է Դերմանիոյ դէմ։

ՊԷՐԼԻՆ.—Դերմանիոյ նախարարապետ Գոն Պիւլով կոմսին հրաւէրովը Բողէնի գլխաւոր քաղաքապետ Պ. Վիթինկ Նորսէրկէ դացեր է՝ նախարարապետին հետ խորհրդակցելու։ Այս լուրը ուշադրաւ է։ Պ. Վիթինկ որ Բրուսիոյ Խորհրդարանին անդամ է, վերջերս խիստ ճարտար բանախօսութիւն մը արտասանած էր լեհական խնդրոյն համար, գծելով լեհ միջակերեար դասին զարգացումը որ ամէնէն աւելի անձնուէր է տոհմային դաղափարին։ Պ. Վիթինկ յայտարարած էր թէ արեւելեան Բրուսիան դանդաղօրէն եւ հաստատուն կերպով լեհական ու ազգական նկարագիր մը կը ստանայ։ Առնոնարանը քննադատած էր գոն Պիւլով կոմսին այն խօսքերը, որոնցմով բաղդատութիւն մը ըրած էր լեհացիներու եւ նապաստակներու բազմածնութեան միջեւ։ Հետեւաբար նպաստաւոր նշան մըն է այն պարագան, որով գոն Պիւլով կոմսը կ'ուզէ խորհրդակցել պաշտօնատարի մը հետ որ բացարձակապէս քննադատած է իր արարքը։

—Քիօլնիսէ Զայթունկ կ'ըսէ թէ Ռուսիոյ ու Դերմանիոյ կայսրերը, Ռէվալի տեսակցութեան պտուն, լեհական խնդրոյն վրայ խորհրդակցեր են այդ մասին կատարելապէս համակարծիք դտնուեր են։

ԲԷՐԼԻՆ.— Բարեյոյսի գաղթավայրին նախարարապետ Սըր Կորտոն Սբրիկ ճառ մը խօսելով ելմտացոյցին վրայ ըսաւ թէ գաղթավայրին կացութիւնը բարւոքած է վարչական ներկայ դրութեան տակ։ Բարեյոյսի գաղթավայրին պարքէն է դրեթէ մէկ միլիար ֆր.։ Այդ գումարին մեծ մասը յատկացուած է հանրօգուտ շինութեանց։ 1901–1902ի տարեշրջանին ընդհանուր ծախքն է 281 միլիոն ֆր., որուն 71 միլիոնը արտասովոր ծախքերու համար։ Հասոյթն է 226 միլիոն։ Մինչեւ յուլիս 1 ամբողջ բացը 57 միլիոն ֆր. է։ 1902–1903ի տարեշրջանին համար կ'ենթադրուի թէ ծախքերը 251 միլիոն ֆր. պիտի ըլլան եւ հասոյթներն ալ 250։ Հաւանական է որ, պատերազմի հատուցումները վճարելու համար, 25 միլիոնէն աւելի գումար մը պէտք ըլլայ։

ԲԱՐԻԶ.—Կը ծանուցուի թէ Ռուսիոյ մայր կայսրուհին եւ Ցուսասանի ու Տանիմարքայի թագաւորները Բարիզ պիտի այցելեն։ Վերջին անգամ Պ. Լուպէ Բեռերոզերվ դանուած ատեն, Ռուսիոյ մայր կայսրուհին յայտնած էր թէ մտադիր է Բարիզ այցելել։ Տանիմարքայի թագաւորն ալ նոյն փափաքը յայտնած էր՝ Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահը Բոբինսանէն ետքը անցած ատեն։ Տակաւին դիւանագիտական բանակցութիւն մը չէ կատարուած այդ մասին։

ԱՄՍԹԷՐՏԱՄ.—Պոէր զօրավարները, այս առաւ, հոս ժամանեցին։ Անոնց անցած ատեն, ժողովրդեան սառաբաղմութիւն մը հաւաքուած էր. ամէնքն ալ միայն գլուխնին բանալով բաւականացան։ Երեք զօրավարները ընդունուեցան պրէթսպէր յանձնաժողովին կողմէ։ Պ. Ռուէլ ճառ մը արտասանեց։ Տրլարի պատասխանելով, շնորհակալութիւն յայտնեց եւ ըսաւ թէ իրենց ուղեւորութեան նպատակն է նպաստ հաւաքել ազարակներու վերաշինութեանը համար։ Քաղաքապետութեան պաշտօնարանին եւ բաղաքական եկեղեցիին մէջ ալ ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ։ Պոէր զօրավարները Պրիւսէլ երթալէ ետքը Լա Հէ պիտի դառնան։

ԲԱՐԻԶ. — Պարսից Շահը, Ռուսիոյ կայսրուհիին առաջնական վիճակին վրայ նպաստաւոր լուրեր ստացած ըլլալով, ուրաշեց կիրակի օրը ճամբայ ելլել դէպի Ռուսիա, ուրկէ Թէհրան պիտի դառնայ։ Նիքոլա կայսեր հետ ներկայ պիտի գտնուի մեծ զօրահանդէսներու։ Ուրբաթ առաւ Շահը բանակցութիւն կատարել տալով մասնաւոր կառախումբ մը վարձեց։ Ռուսական սահմանագլուխին վրայ ռուսական կառախումբ մը մինչեւ Վարշավա պիտի տանի Պարսից վեհապետը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 31 Օգոստոս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	31	26 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	31	31 1/2
Ամէնէն վար գին	»	31	25
Բուսէլիի երկաթուղի գոց.	ֆր.	121	25
Ամէնէն բարձր գին	»	121	87
Ամէնէն վար գին	»	120	37

ԲԱՑՈՒՄ 2 Սեպտեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	31	10 1/2
Բուսէլիի երկաթուղի	ֆր.	120	75
Նիբքէթի Խայրիէ		27	60
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Բէնտի ժէնէրալ Օթմ.		0	10
Սօս. Օթմ. Շանտ է Վալէօռ		0	13
Օ.մ. Ապահ. Ընկ.		2	70
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		5	45
» ժուիսանս		1	30
» պարտաթուղթ		496	50
Քարափ Կ. Պոլսոյ		495	—
Թրանսվալ		154	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիպսիէն		262	—
Լավրիոմ		72	50

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 13 Սեպտեմբեր

Անգլիական Քոնսոլիտէ	93	36
Օսմանեան Ռանթ սէռի Բ.	55	25
» » » Դ. բաց.	29	12
» » » Դ. գոց.	29	12
Օսմանեան Պանքա	13	25
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	41	—
» Մոնօբոլ	44	—
Գուլկարական 1888	99	—
Էժիպսիէն իւնիֆիէ	109	—
Տօմինիալ	105	—
Թրանսվալ	6	31
Այտին երկաթուղի	14	—
Փոխառութիւն	25	35

ԲԱՐԻԶ, 13 Սեպտեմբեր

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		101	32
» » 3 1/2 %		101	85
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	բաց.	29	40
	գոց.	29	35
» » » Բ.	»	55	95
» » » Դ.	»	21	77
Օսմ. Կայս. Պանքա	ֆր.	585	—
Օսմանիէ	»	490	—
Բուսէլիի երկաթուղի	»	124	—
Օսմ. մաքսատուն	»	—	—
Օսմ. Ռէժի	»	343	—
Բրիոռիթէ Թիւրք 4 %	»	—	—
Քէյտի Լինոնէ	»	1086	—
Իտալական Ռանթ	»	102	95
Սպանիական արտաքին	»	85	20
Թրանսվալ	»	157	50
Զէր Լոնտոնի վրայ	»	25	200
Դրամագոյն	»	—	—

ՕՍՄ. ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏ

ԸՆՏԻՐ ԿԻՐ ԵՒ ՇԱՂԱԽ

ՇՈՊԵՆԱՐԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ, ՍՊԵՆԻԱ Ա.Լ. ՖԷՏՈՒՕԶԱԼՈՒ, Կ. ԼԻՊԱՐՏՈ ԵՒ ԸՆԵՒ.

Այս կիրը, որուն սպառումը մեծագոյն աւելցած է վերջին երկու տարիներուն մէջ, չատ կարեւոր բարւոքում մը կրած է շնորհիւ ճարտարագէտ Պ. Կ. Լիպարատոյի, որ գիտական երկար հետազօտութիւններէ յետոյ, յաջողած է գտնել դեղագանցապէս իրաւունք կիր մը։ Լաբորատոր արդիւնքներ տուած է այս կիրը, ծոլու եւ անուշ ջերմին տակ։ Օտար առաջնակարգ խարդիք կիրերէն աւելի ազէկ է անվիճելի կերպով։ 200 օսմ. ոսկիի պարգեւ մը պիտի տրուի անոր, որ ապացուցանէ թէ այս կիրը իրաւունք չէ գերազանցապէս։ Երեք պայմաններ կը միացնէ իր մէջ.— Խնայողութիւն, առատաբար հանգամանք, հաստատունութիւն։

Կեդրոնական մթերատուն, Կալաթա, Բալատ–Եէրի, թիւ 63, տատղեալաճառ Պ. Բէսօէզլու. Խորտոմպոսի մեծ մթերատուն։ Մասնաճիւղերն են Պոլիս, Բերսթիլիէր, թիւ 394, Գատրգիւղ քարտիին վրայ, Եանի Միւքայիլի քով, Սամսոն Անտոնօղլու Եղբարք։ 19—104

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Կահաւորման յատուկ ամէն տեսակ ապրանաց

Զալաթիա, Թիւնէլին բովը, Մէրթէպանի փողոց Իպլէի Քաշա Խանի կից, թիւ 16

Նոր հաստատուած սոյն մթերատունը ամէն կը գտնուին անգլիական գորգեր, տաքդիա եւ թաչեայ գորգեր, «քէչէ»ներ, «թիլ» վարագոյրներ, պարոներ, քորնիշներ, դեալնի մուշամպներ եւ զանազան տե

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԻՒ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ 1902-1903

Վարժարանս Իբ. տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ (1902) սեպտեմբեր 1ին։ Նորեկ աշակերտաց մուտքի քննութիւնները տեղի կ'ունենան օգոստոս 30ին եւ 31ին, իսկ դասերը կանոնաւորապէս կը սկսին սեպտեմբեր 2ին, Բ. օր։

Թոշակաւոր գիշերօթիկ աշակերտաց ընդունելութեան համար վարժարանս ունի երկու տեսակ պայման։—Պէտք է վճարել.

Ա. Միանուագ մուտք՝ 3 օսմ. ոսկի։ Տարեկան 20 օսմ. ոսկի։ Արձակուրդի տուրք 1 օսմ. ոսկի։ Բոլոր ծախքը վարժարանս վրայ են։

Բ. առանց մուտքի, 12 օսմանեան ոսկի տարեկան եւ 1 ոսկի արձակուրդի տուրք, պայմանաւ սակայն որ աշակերտաց ծնողք հոգան իրենց զաւակաց զգեստի, կօշկի, կարկանաքի, դասագրոց եւ գրպրոցական այլ պիտոյից, մահճակալի եւ անկողնոյ, ինչպէս նաեւ դեղօրէից ծախքը, իսկ վարժարանս կուտայ սնունդ, ուսում եւ կը հոգայ լուացքի, բժշկի եւ այլ ծախքերը։

Ցերեկեայ Թոշակաւորները պարտին վճարել 6 օսմ. ոսկի։

Մանրամասն տեղեկութիւնոց համար, ծնողք կամ պաշտպանք կրնան դիմել Կ. Պոլիս, Պատրիարքարանը, կամ Կարին, վարժարանիս Տեսչութեան։—Յառաջիկայ տարի նոր ձիրավարժներ չպիտի ընդունուին. այդ մասին տեղի ունենալիք ո՛եւ է դիմում առանց հետեւանքի պիտի մնայ։

ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Կարին 846 10—10

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ս. ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՎԱՆՈՒՑ

ԿԵՍԱՐԻՈՅ

Կեսարիոյ Ս. Կարապետ վանքին գիշերօթիկ բարձրագոյն վարժարանը 15 տարիներէ ի վեր անընդհատ չարունակելով ցարդ ընծայած է 55 չրջանաւարտներ, որոնց մէջէն Գ. Պոլիս, Կեսարիա, Բարիզ եւ Ամերիկա կը հետեւին բժշկութեան, մեքենագիտութեան, ճարտարապետութեան, ոմանք կը զբաղին վաճառականութեամբ, եւ ոմանք ալ Վիճակին մէջ եւ Վիճակէն դուրս դասաւորութեամբ եւ զանազան արհեստներով։

Վարժարանիս մէջ ուսանողաց լեզուք եւ ուսմունքն են. Կրոնագիտութիւն իր տիւղերով, Հայերէն գրաբար եւ աշխարհիկ լեզու, Օսմաներէն Արաբերէն եւ Պարսկերէն սկզբունքով, Ֆրանսերէն եւ Անգլերէն լեզուներ, իսկ Գերմաներէնի առ այժմ միայն սկզբունքը, Ընդհանուր ազգաց եւ Օսմանեան պատմութիւն, Պատմ. քաղաքակրթութեան եւ մատենագրութեան, Աշխարհագրութիւն, Հաշուարկութիւն (պարզ եւ կրկնակի դրութեամբ Տոմարակալութիւն), Սկզբունք իրաւագիտութեան, Առողջաբանութիւն, Բնական եւ չափական գիտութիւնք ընդարձակօրէն, եւ գծագրութիւն (իւղաներկ, սեւ գրիչ)։

Թոշակաւոր ուսանողներու տարեկան թոշակն է 10 օսմ. ոսկի, որուն կէսը կանխիկ, եւ միւսը կէսը մարտ 1ին վճարելի է։ Մուտք տուրքն է մէկ անգամ կէս օսմ. ոսկի։ Ուսուցչական մարմինը կազմուած է կարող եւ պարտականաւոր անձերէ՝ որոնց ամէն մէկը իր տիւղը կ'ուսուցանէ խնամով։ Թոշակաւոր ուսանողին անկողին, զգեստ, ներժանկեղէնի վերաբերեալ ծախքերը իրենց վրայ են. իսկ դրական եւ դպրոցական ամէն պիտոյք վարժարանէ կը հայթայթուին, ինչպէս նաեւ սաներուն բժշկի եւ դեղօրէից ծախքերը։

Հեռաւոր քաղաքներէ եկող ուսանող մը եթէ ուզէ արձակուրդի օրերը Ս. վանքի մէջ անցընել, սաղ համար իբրեւ ծախք գաւ բան մը չի պահանջուիր։ Ուսանողաց կը տրուի օրը երեք անգամ կերակուր. առաւօտուն նախաճաշ, կէսօրին եւ երեկոյին՝ երկերկու տեսակ կերակուր։ Վանքին օդն ու ջուրը լաւ եւ առողջարար ըլլալը արդէն հանրածանօթ է։ Մանաւանդ նորակառոյց վարժարանին գիրքն ու ընդարձակութիւնը աւելի գոհացուցիչ է, որուն չինութիւնը ներկայ տարւոյս մէջ կ'աւարտի եւ յառաջիկայ մայիս 1ին ալ հոն պիտի փոխադրուի. ուր ուսանողները աւելի հաճելի միջավայրի մը բարիքը պիտի վայելեն։

Վարժարանիս կցուած Որբանոց-Սրբարանն ալ՝ որ 5 տարիներէ ի վեր կը չարունակէ եւ բաւական չրջանաւարտներ հանած է. չէ փակուած եւ չպիտի փակուի մինչեւ որ արդի որբերուն ընդունելիներն ալ չրջանաւարտ ըլլան։ Արդի որբերն են Թուով 28։ Անոնք որ կը փափաքին որբի մը պարտական գրուիլ, տարեկան ծախք կը վճարեն վեց օսմ. ոսկի եւ արդէն որբերուն 18 հատը պարտականուած են այլ եւ այլ բարերարներու կողմէն։ Վարժարանիս հիմնական կանոններն ու ծրագիրը տպագրուած են եւ Տրի կը ղրկուի փափաքողներուն։ Վարժարանիս տասնըվեցերորդ տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ սեպտեմբեր 1ին, եւ դասախօսութիւնները անկէ երկու օր վերջը։ Զուտ տոմարին կրթութիւնն աւանդող այդ հաստատութենէն կը փափաքէինք որ օգտուէին մատակայ եւ հեռաւոր ծնողք։ 7—8

ՏՐԴԱՏ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՊԱԼԵԱՆ

ՎԵՆԵՏԿՈՅ ՄԻԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ի ԴԱՏԳԻՒՂ

կը վերբացուի վարժարանս 2/15 սեպտեմբերի։ Մնողք կամ խնամակալներ, նոր աշակերտներու համար, կրնան տեսակցիլ Տեսչութեան հետ ամէն օր, Փաստրգիւղի վարժարանին մէջ։ Դիւրութեան համար կարելի է նաեւ մեր գործակալին հետ բանակցիլ, երեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը միայն, Պալաթիա, Բէրլէմպէ-Բազար, Սեղբոս խան, թիւ 3, ուր, եթէ խնդրեն, կը տրուի իրենց պայմանները եւ ուսմանց ծրագրին համար վարժարանիս յայտարարութիւնը։ Լեզուներէն կ'ուսանուին հայ. տաճկ. գաղղ. գերմ. իտալ. իսպ. անոնց միայն որ արուեստի կամ բարձրագոյն վարժարանի համար սահմանուած են (տասնիսկ երթալու) եւ տեղ. վերջին երկու տարին Թնթաքանութիւն եւ Տարրաքանութիւն։ Վարժարանս ունի երեք հսկող գաղղիացի։

ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ Ի ԴԱՏԳԻՒՂ

855 6—6

ՄԱԹԻՔՕ եւ ԿՐԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.

ԴԵՂԱԳՈՐԾ Ի ՓԱՐԻԶ

MATICO de GRIMAULT & Cie

ՄԱԹԻՔՕՎ ՆԵՐԱԿՈՒՄ

Մի տիպն Բերուի Մաթիքօի տերեւով պատրաստուած այս ներակում մէկ քանի տարուան մէջ տիեզերական համբաւ ստացած է։ Կը դարմանէ քիչ ժամանակի մէջ ամէնէն յամառ միզատապները։

ՔԱՐՍԻՒԼ ՄԱԹԻՔՕ

Անխուսափելի արդիւնք սերմնահեղուածքեան դարմանման համար, առանց երբէք յոգնեցնելու տառապեալը, ինչպէս կ'ընեն բիւրեղոյլոյ խէտի քարտիներ։ Կը գործածուին նաեւ հինցած հիւանդութիւններու համար։

Փարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, եւ դիմաւոր դեղարանաց մէջ։ A.

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ Ի ԲԱՆԿԱԼԹԻ

4 ԵՐԿ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Վարժարանս հաստատուած է 1857ին. Նպատակն է՝ աշակերտաց տալ կրօնական, բարոյական եւ գիտական կրթութիւն մը, որով կարող ըլլան յաջող ապագայ մը ունենալ, եւ իրենց անձին, ընտանեացը, հասարակութեան, օգտակար անդամներ ըլլալ։ Վարժարանի վարչութիւնը Վիեննայի Մխիթարեանց Ճեռքն է։ Ուսուցչական մարմինը (corps enseignant) որ կը բաղկանայ Միաբանիներէ եւ վկայեալ արտաքին ուսուցիչներէ, պիտի կազմեն այս տարի 24 հոգի։ Ուսմանց ծրագիրն է՝ արդի երկրորդական դպրոցներու (école secondaire moderne) յատուկ յառաջադիմը, որ կը համապատասխանէ գերմանական rեալական դպրոցին (Realschule) յառաջագիմին. բայց ըստ կարի յարմարցուած է այս ծրագիրը մեր ազգայնոյ պիտոյից։ Վարժարանիս կատարեալ ընթացքն տեւողող աշակերտները կրնան շատ դիւրութեամբ եւ առանց ճնճղութեան ներսոյն ունեցած բարձրագոյն վարժարանն յառաջիկայ ուսումնաշրջանը չարունակելու համար (ինչպէս ունինք աշակերտներ ի Վիեննա, Զուիցերիա եւ Գաղղիոյ քանի մը քաղաքները) եւ կամ կրնան վաճառականութեան ճեռնամուխ ըլլալ։ Աւանդուած լեզուներն են՝ Հայ. Տաճկ. Գաղղ. Գերմ. եւ Անգլ. (վերջին տարին)։ Գաղղերէնն լեզուն գործնականապէս սորվելու համար՝ աշակերտները պարտաւորեալ են միշտ նոյն լեզուն խօսելու, եւ իրենց վրայ պիտի հսկեն երեք գ գղիացի Մարիստներ, զորոնք յատկապէս բերեալ տուաւ վարչութիւնս Բարիզեն։ Այս տարի, 4 պիտի ըլլայ ասոնց թիւը։ Նոյնպէս գերմաներէնի համար՝ հին ուսուցիչներէն զատ, նոր մը ալ բերել կու տայ այս տարի վարչութիւնս Պէրլինէն։ Ամէն տիս ծնողաց կը ղրկուի հանգիստական ամսագրատպի մը, որուն մէջ մանրամասն կը նշանակուի աշակերտին բարոյական եւ ուսուցչական վիճակը, իւրաքանչիւր դասերու մէջ առած նիշերը եւն.։ Վարժարանս կը դասուի ընդարձակ ծառալից պարտէզի մը մէջ. ունի իր յատուկ բժիշկն ու իր դեղարանը։ 1902–1903 դպրոցական տարին պիտի սկսի Սեպտեմբեր 2/15 Բշ. օրը։ Դպրոցամուտի քննութիւնները պիտի կատարուին Օգոս. ամսոյն 30ին եւ 31ին, իսկ դասերը կը սկսին կանոնաւորապէս Երեք. օրը՝ Սեպտ. 3ին։ Հրատարակուած է վարժարանիս Կրդ. տեղեկագիրը, եւ աշակերտք կրնան առնուլ զայն ամէն օր մինչեւ կէս օր։ Վարժարանիս նկատմամբ ընդարձակագոյն տեղեկութիւններ ուզողը, թող խնդրէ վարժարանի վարչութենէն՝ վարժարանիս ծրագիրը, եւ կամ դիմէ հետեւեալ հասցէին՝

Լ. ԳԱԲՐԻԷԼ Զ. ՄԵՆԷՎԻՇԵԱՆ

Ս. ԳԱԼԱՏԻ, ԲԱՆԿԱԼԹԻ

P. GABRIEL Dr. MENÈVICHIAN
Constantinople, Pancaldi

845 10—14

ՀՈՖԹԷՕՐ Բ. ԱՐԱՊԵԱՆ

Ծանօթ ատամնաբոյժ Բարիզի

Ի ՍԻՊԷՔ ՍԷ Բերա, թիւ 1

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Է. Թ.)։ Բշ. և Ուրբ. կէս օրէն առաջ Սիրգէնի դեղարան Նշանաւոր ներկայի օրերը ժամադրութեամբ։

Աղքատաց ձրի 490

ԶՂԱՑԻՆ ԷՔ

ԿԱՐԻՍՑԷՔ, ՊԻՏԻ ԲԺՇԿՈՒԻՊԷ

Ամէնէն չնչին պատճառով շատ ան գամ ջղային հիւանդութեան կենթարկուի մարդ և եթէ կարեւորութիւն չտալով ան փոյթ գանուի ինքզինք դարմանել տալու հիւանդութիւնը ասոյնմանարար կը դառնայ և մինչև իսկ ապագայ զաւակներուն կը փոխանցուի։ Լուսնոտութիւն, և ուրիշ ջղային հիւանդութիւններ առաջացնելու, կամ այն եղ որ իրենց ծնողքն ժառանգած են սոսկալի հիւանդութիւնն և կամ հիւանդութեան նոր ոկսած առեն կարեւորութիւն չտալովնոր, իրենց այս սարսուռն դիմբարտ վիճակին հասած են։

Ջղային հիւանդութիւնքնոյ ամէն տեսակն ալ չուտով կը բժշկուի եթէ հիւանդը կանոնաւորաբար գործածէ ՎԱԼԵՐԻԱՆԱԲ ՏԸ ԲԻԷՐԼՕ անուն ալխարհահռչակ դեղը։

Այս դեղը անմիջապէս կը հանդարտցնէ ջիղերն և ջղային հիւանդութեանց ամէն տեսակը արագ և վերջնականապէս կը բժշկէ եթէ ամենակ կրնայ գործածուիլ առանց բնութեան կաքաւանելու և ազդեցութիւնը կորսնցնելու։ Անքնութիւնը, քնաշրջիկութիւնը, կէս գլխու ցաւը, ուղեղամոլութիւնը, խեղդութիւնը, մոռացկոտութիւնը, խօսելու անկարողութիւնը, ցասկոտութիւնը, դիւրագրգռութիւնը, ջղային հազը, սրտի բարախումը, մարեցիքը, սրտզմօսը, մղձաւանջը, կանանց սովորական անկանոնութիւնը, գժտութագաղանութիւնն ու ջղային հիւանդութեանց ամէն տեսակը ընդհանրապէս ՎԱԼԵՐԻԱՆԱԲ ՏԸ ԲԻԷՐԼՕ գործածելով։ Կեղծերէն զգուշանալ։ Կը ծախսուի ամէն մեծ դեղարաններու և դեղի մթերանոցներու մէջ։

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

Ուսումնարանիս Ժ. տարեշրջանը կը սկսի երկուշաբթի, 2/15 սեպտեմբեր 1902։

Աշակերտաց ընդունելութեան պայմաններուն համար պէտք է դիմել Ուսումնարանիս տնօրէնութեան, Բերա, Նէյրլի փողոց, թիւ 1, երկուշաբթի, օրական 2ն 6էն սկսեալ։

Ուսումնարանիս ծրագիրն է գաղղիական երկրորդական վարժարաններուն, այս տարի նոր հաստատուած եւ բարեփոխուած, յայտագիրը, տեղական պահանջից յարմարցուած։

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ

Բերա, 6/9 Օգոստոս 1902

851 9—10

ԲԱՂԴԱՒՈՐ ՄԱՑՔ ՄԸ

Նիհար, ազպուն, վատոյժ, հիւանդկոխ տղոքը երբեք չէի տիրեր, միշտ կը փափաքէի գիրուկ, թոմպուլ, զուարթ, կայտառ տղք մեծցնել։ Կատարելապէս համոզուած էի որ ապագային ուժեղ, կայտառ և կորովի զաւակներու արժանանալու և պանոնք ամէն կարգի հիւանդութեանց դէմ պաշտպանելու համար, անհրաժշտ էր տղայ հասակին ուշադրութիւն ընել անոնց տրուելիք սնունդին։ Հետեւաբար, երբ մեր անդրանիկ զաւակը վեց ամսու եղաւ, հետեւանս եղաւ ամէնէն լաւ սնունդը տալ անոր և բժշկի մը յանձնարարութեամբ սկսայ ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌՈՎ սնուցանել զայն։

Տղոյն մեծ ախորժով կ'ուտէր այս ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌԻՆ և քանի ուտէր կը գիրնար, կ'ուժգնէր ու կը կայտառնար։ Այսպէս քանի մը ամիս անցնելէ վերջ, երբ ակայ հանելու ժամանակը եկաւ, սկսանք մտածել ըստ ը. կարծելով որ մեր զաւակն ալ ուրիշ ողոց յատուկ ակոայ հանելու ցաւերն ու փորկաւրութիւնը պիտի ունենայ, սակայն տղոյն առանց ոնչ է հիւանդութեան ական հանեց, խաղալով ցատկելով և շարունակեց ամբոյ ու զօրանալ։

ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌՈՎ հինգ զաւակ մեծցուցի, երկուքը աղջիկ, երկրը մանչ, փոքր Ատուծոյ ամէնքն ալ 25—30 տարիքը հասան առանց բնաւ հիւանդանալու և քաջալերիտասարդներ եղան. հետեւաբար իր արդէ կը յանձնարարեմ մայրերուն որ ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌՈՎ մեծցնեն իրենց զաւակները։

Բարիզ Պօնարարթ փողոց Թ. 17

ՍԱՐԿԻՍԻԹ ԺԱՆՆԻ

ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌԸ կը ծախսուի կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարանեաց ու դեղի մթերանոցներուն մէջ։

22—26

ԼԱ ՆԻԻ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ՍԻՍԱԶԳԱՑԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ձուլ փախադարձ հիմնեալ 1845թն

1902 Յունուար 1ին երկրաւորեալ գոյքը՝ Ֆր. 1,506,000,000

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխատուութիւնները՝ Ֆր. 34,000,000

ԼԱ ՆԻԻ ԵՈՐՔ 600,000էն աւելի ապահովագրեալ ունի որոնք կը կազմեն Ընկերութիւնը և որոնց կը պատկանի բոլորը չ հեր։ 1901ին ալ հովանաւորեալներ վճարուած շահաբաժիններու գումարը՝ Ֆր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻԻ ԵՈՐՔԻ օթիզերական բոլոր մինչեւ հիմա ուրիշ որ և է ընկերութենէ կը յանձնուին բոլոր տեսակ աւելի անկասելի և շահաւոր պայմանագրութիւններ, յանձնուած օրէն, կանեալ անվնասելի է ՇԱՏ զբաղման համարդրութեան, մահուան տեսակներուն և պատանեաց, անձնատանութեան և մի չեր ի սակ պատեղագիր տանն։ Տարեկան բոլոր կերաշխաւորէ փոխատուութիւններ 3 տարի ապահովագրեալներուն հարկաւոր յետոյ առանց յետագայ ապահովագրեալներուն հարկաւոր գումարներ զատ զատ նշանակուած են բոլորին մէջ։ 30 օր պայմանաժամ իրաքանչիւր վճարման համար առանց տոկոսի։ Վճարումները դադրեցնելէն մինչեւ 5 տարի վերջերին չարունակելու տեսակներուն համար՝ ապահովագրեալներ 5 տարի 100 տոկոսով հանդերձ վճարելով։ Մէկ տարեվճար ընելէ յետոյ խաւարց կանուսա չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլորին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, պնդէն որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը Կառուցուի ամբողջութեամբ. առանց հարկաւոր առնելու անվճար մնացած ապահովագրեալներուն։

ԼԱ ՆԻԻ-ԵՈՐՔ 4 տա 100 տոկոսաբեր պայմանն ալ ունի. որ ապահովագրեալներուն ցարդ գտնուած պայմաններէն ամէնէն աւելի նպաստաւորն է։ Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել։

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԴՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.

ՓՈՂՈՑ Պատուիրակ

Ա. ՋՈՒՇԱՃԵԱՆ

Պոլիս. Հուսիթալ խան

Վայրատ փողոց, Վիթալիս խան

Գալաթիա

ՆՈՐ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԼԱՌՈՒՍ

Ամէնէն կատարեալը, ամէնէն նորը, լաւագոյնը, եւ բոլոր քրանսական հանրագիտարաններուն ամէնէն լաւ պատկերազարդուածը։

Նոր պատկերազարդ Լառուսը որ Ֆրանսայի մէջ խիստ մեծ յաջողութիւն մը ունեցած է, նպատակ ունի գոհացում տալ այն անձերուն որոնք կը փափաքին ունենալ փոքր թուով հատորներով, լորջ կատարեալ և իրականաբար նոր հանրագիտակ բառարան մը։ Ամենաւոր գրագէտներէ և գիտուններէ չարադրուած, նկատի առած է գիտութեանց և հմտութեան ամէնէն վերջին հիմերը մարդկային գիտութեանց ամէն տիւղերուն մէջ։ Միանգամայն կը պարունակէ բազմաթիւ պատկերներ ամենամեծ խնամքով պատրաստուած (նշանաւոր անձերու, արուեստի և հոյակապ շինուածներու, տարազներու և թիրերու, երկրաչափական պատկերներու, կենդանիներու և տունկերու, սեւ և գունաւոր աշխարհագրական քարտէսներ)։

Նոր պատկերազարդ Լառուսը 16 երեսնոց, իւրաքանչիւրը 50 սանթիմի տետրերով կը հրատարակուի, և 1897 Ապրիլ 1էն ի վեր, չաթէէ չաթաթ լոյս կը տեսնէ։ Առ նուազն 400 տետր պիտի ըլլայ, որոնք 7 հատոր պիտի կազմեն. բաժանորդները կրնան, եթէ նախամեծար համարին, գործը ընդունիլ 10 տետրէ բաղկացեալ անկազմ սեռիներով, անկազմ կամ կազմուած հատորներով, իրենց հրատարակութենէն վերջ։ Առաջին երեք հատորները արդէն ծախու են։

Պայմանաւոր բաժանորդագրութեան գինը է. { 19ա ֆրանք առանձին տետրերով կամ սեռիներով եւ կամ թղթակազմ հատորով, 25ա ֆրանք կազմուած հատորով, (demi chagrin), կարմիր, սեւ կամ կանաչ։

Վճարումը կ'ըլլայ (Բարիզի վրայ մանցանոներով) չորս անգամէն, իւրաքանչիւրը հաւասար, այսինքն վեց ամիսը անդամ մը, պայմանաւ որ առաջին վճարումը ըլլայ տորդագրուած օրը։

Յայտնաւոր բաժանորդագրութեան գրաւելով, տորդագրողը դիրք կը մնայ ազատ գինի բարձրացումներէ, նոր իսկ եթէ աւելի արագեր ալ հրատարակուելու ըլլան։ 587

ԴՐԱՏՈՒՆ ԼԱՌՈՒՍ, Բարիզ. Մօնբառնաս փողոց, թիւ 17։ Ենդբոլին 16 երեսնոց պրակ մը՝ իբր նմոյշ պիտի ղրկուի հրաւերաբար։

ԱՐԻՍ եՒ ԸՆԿ

ՇՈՒԵՇԱՐԻ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ՀՈՏԵԼԻՆԱՑ եւ ՕՃԱՌԻ

ՀԻՄՆԱԿԱՆ 1889ին

Կ. ՊՈԼԻՍ

Թահսաֆալէ

ՎԱՃԱՌՆԻՒ

Աստուածագիտական վերջին կատարելագործութեամբ և առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ ու Եւրոպայի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կարտադրէ ամենաուրբ հոտեղէններ ինչպէս նաեւ Թուալէթի հոտաւէտ և լուացքի պարզ օճառներ։

Տեսակի ազնուութեան մասին եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանաց դէմ մրցելու առաւելութեամբ կը միացնէ գիներու գերազանց ժամանակութիւնը։ Փաստաղիներուն քաջալերելու համար։

Մեծաքանակ գնում ընող ուղղեալները կրնան դիմել կ. Պոլսոյ մէջ Օրտաքեաղ և ի՛ մերձեան Որդիք վաճառականները, իսկ գաւառներու և օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ ի սորին, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցակ դրուելիք մը՝ ոչ-ոք եղած բոլոր տեղեկութիւններով։

ԲԱՐԻԶ.— Պ. Պ. Լաքանիէ Որդի եւ Ընկ. 28. — Ռիւ Շաթօտէօն։
ՊՈՍՏՈՆ.— Պ. Պ. Ապրամ եւ Ընկ.
ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.— Պ. Մ. Դալֆաեան.
ԳԱԼԻՊԻ.— Պ. Հ. Ռոզանեան.
ՌՈՒՍՉՈՒՔ.— Պ. Պ. Ղ. Ինճիճեան Որդիք.
ԶԱՓՏԻԱ.— Պ. Գէորգ Արտինի
ՋՄԻՐՆԻԱ.— Պ. Հայրիկ Վանունի.
ՍԻՍԱՆԻ.— Պ. Տիրօ Տէրմանտէզ.
ԻՍՊԱՀԱՆ.— Պ. Մ. Բաղուանօ.
ՓԷՏԵՐՍԲ.— Պ. Ֆրանսէլ Շիֆֆինէր.
ԱԼԱՄՈՒՆ.— Պ. Պ. Գեսարեան եղբարք.
ՏՐԻԵՍԹԷ.— Պ. Որիս Գ. Ինճիճեան.
ՍԵՔՈՒՍԷՆԱ.— Պ. Պ. Վ. Ե. Ս. Մեծատուրեան
ԻԶՄԻՐ.— Պ. Յակոբ Մոսե.եան.
ՌՈՏՏՈՄ.— Պ. Յակոբ Բոսվարտալ.

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ

Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրաւունքով

Ուր կը կրէ 2/14 Օգոստոս 1892 Թուականը

(20 Հէջիրէ 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրդեհի արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Ռաստաքէօյ Գալաթիա

Գործակալ, Պոսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը Եէնի Ճամի Հավուզը փողոց Օսմ. Նամակատան դէմը։

Դեռ-գործակալ Պոսոյ կողմը Պ. Ի. Զաւօխ Մարբուճճիլար Զարչըլը խան. թիւ 21

Ընկերութիւնը գործակալներ կը փնտռէ Թուրքիոյ այ՝ ամէն քաղաքներու համար, ուր ներկայացուցիչ չունի։ 194

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՑՍ-ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՑԹԻՂ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները գաւառ ածալ, պարզաբանայ առաւելութեամբ այն քան գնահատուած են որ ալխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ցեղանիքները, դիրքականներ ու նշանաւորները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400ի տանի պատուոյ վկայական և ոսկեայ տարբեր է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։ Մանաւանդ Սինկէրի մեքենաներէն կը գտնուին հարկաւոր, Սինկէրի մեքենաներէն կը գտնուին հարկաւոր, Պալատ Ս. ...ի դիմաց։

ՀԱՅԱՔԱՆԴ Սինկէր Ընկ. Բերայի Գալաթայի Գլխաւոր գրասենեակ գիմաց։

ՍԷԱՄՊՈԼ Սուլթան Համամ թիւ 3 Սուլթան Գալաթայի Բրանտիլի Աքսարայի գիմաց թիւ 13։

ՍԵԻԻՏՈՐ Զ. ...ի Պոլսոյ։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՒԵՇԱՒԻՒ

Ընդհանուր Հրլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսմանայի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպանս	1069	Գոմս	1497	Կոզզ	1011	Մալմս	724	Բօգարիս	186
Ալերթ	3607	Գոնկս	2906	Կրօնոս	1695	Մարենկս	2273	Սարինս	1113
Մնեէլս	1841	Գոբսս	895	Հիրս	775	Մարդելլս	3709	Ցիրիս	1735
Արիսսզս	2377	Տիտս	4311	Հիտալկս	1581	Միքատս	3557	Միլվս	1198
Գասանս	1822	Ցօմինս	937	Հինատ.	3720	Միլս	1057	Մբէրս	1200
Գորոտինս	1264	Տուրս	2383	Հորատիս	3600	Մանդէպելլս	1735	Թասսս	1328
Գրաչս	1076	Տրաքս	1713	Հուսկէր	595	Մուրիլլս	2419	Թ. Ուիլսըն	1846
Գրինս	841	Տինամս	804	Իակս	2354	Նէրս	1083	Թօրիս	3827
Գրեֆֆալս	4481	Էպրս	2464	Իտանս	3540	Սէրս	4100	Թոյէտս	1470
Դէլրս	1671	Էլտորատս	1520	Յիւս	1080	Ինեարիս	4036	Թորրիտս	487
Դարիրսս	1387	Էրազս	1841	Քլէս	1053	Ուլրինս	1535	Ուրպինս	2429
Դամէս	1244	Ֆիտս	954	Քօլրինս	2307	Բալէրմս	1637	Վասրս	1914
Դազզ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քոմս	1700	Բոլս	510	Վոլս	1289
Զիքանս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Բրիալթս	2229	Վոլթուրնս	2396
Միսէրս	1831	Ֆրանչիսքս	4832	Լէքանդս	2272	Բինալտս	1663	Եէտս	1850
Գիս	2697	Գալիլէս	3060	Լիվօրնս	1643	Բոլլս	1613	Զէրս	1200
Գոլօրատս	4235	Գիրանս	1243	Լօբէնցս	3191	Բոմէս	1789		

Այնքան չոգեկնաը, նաւապետ Բիքրին, ընդհանուր վաճառքով Հրլէն հոս հասած է։

Տայսо չոգեկնաը, նաւապետ Բիքրին, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հրլ ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՆԻՐԻՋՕՏ

Թիւ 23—24, Բիւլիւք Միւսէթ խան, Գալաթիա 877

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճարտարուան Տրեւեկութիւններ

Գ. 3/16 Օգէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
Գ. 4/17 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ, հաղորդակցու. Քիւն Աղեքսանդրիէն Բոր Սաիտ, Եաֆա, Գէրուզ, Թարտապուլուս-Շամ.
Գ. 4/17 Գոլրկազ, Վարնա, Օտեսա ժամը 3ին յետ միջօրէի.
Հ. 5/18 Հէլպոլու, Սիմոս, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ, Պաթում ժամը 8ին միջօրէէն առաջ։
Հ. 5/18 Սեվաստաբոլ ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Ուր. 6/19 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Շ. 7/20 Տարտանել, Միտիլի, Իզմիր, Հիոս Թարապուլուս-Շամ, Գէրուզ, Եաֆա, Բոր-Սաիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ից յետ միջոր ի։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՒԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑԵԿԱՆ Ն. ԲԱԲԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍԳԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԱՐԻՐ

Սեպտ. 15ի Փիրիճի Անառ. եղբէլ։

ԾԵՆԻ ՈՒՍՏՈՒՆՔ

Սեպտ. 16ին Փիրիճի, ուղ. Մարսիլիա։

Տոմսեր ուղղակի Բաբէլի հետ։

Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Բ. կարգի 175 ֆրանք Տ. գրեթէ. Քիւնց համար դիմել Գ. Ռանսիսի Թ. փ. Հոն է Ընդարձակ